Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

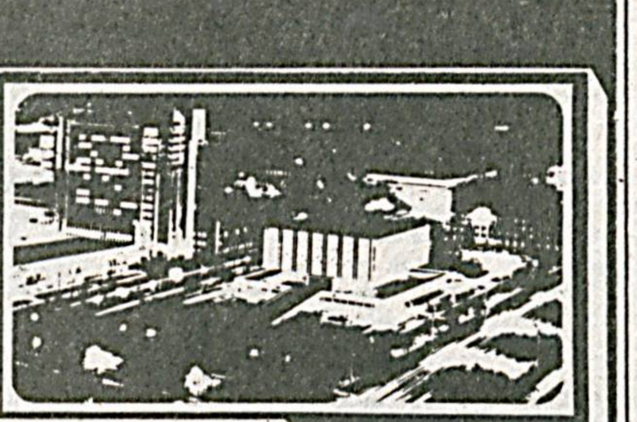

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 153 (8. 095) ◆ 1992 йил 5 август, чоршанба ◆ Нархи 2 сўм.

1 СЕНТЯБРЬ— ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МУСТАҚИЛЛИК КУНИ

* *Тошкент шаҳар Ҳокими ижроия маҳкамасида*

ИНТИЗОРЛИК БИЛАН КУТИЛАЁТГАН ШОДИЁНА

БУ кўҳна ўзбек замини қанчадан-қанча тўю-томошаларнинг гувоҳи бўлган.

Ўз номига жуда муносиб ўзбек халқи қанчадан-қанча азиз меҳмонлари истиқболига пешвоз чиқиб уларга юксак меҳмоннавозлик кўрсатган.

Эҳ-ҳе, азиз халқимиз, қадрдон диёримизнинг бу борадаги ҳимматига тасанно айтганларнинг сон-саноғи қанча?! Уларнинг қай бирининг яна таърифу тавсифини келтирсак экан... Лекин Истиқлолимизнинг илк байрами шу пайтгача нишонланган тантаналардан, тўю томошалардан ўз нашъу намоси, файзи ва таровати билан узоқ вақт ёдда сақланиб қолажак...

Дарвоқе, Ўзбекистон аҳли ғоят интизор кутаётган кун — Республикамиз Мустақиллигининг бир йиллиги нишонланадиган мўътабар сана тобора яқинлашмоқда. Асосий тантаналар республикамизнинг азим пойтахти — Тошкентда бўлиб ўтади. Шу жиҳатдан олганда Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик кунига бағишланган тадбирларни ўтказиш мақсадида тузилган ташкилий комитетнинг ўтган куни Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков раислигида ўтказилган навбатдаги мажлисида байрам тадбирлари билан боғлиқ масалалар хусусида атрофлича ва аниқ гаплар бўлди.

Ташкилий комитет мажлисида ахборот берган Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Карим Расулов Тошкентнинг Мустақиллик майдонида 31 август куни бўладиган асосий тадбирлар режаси ҳақида сўзлаб берди. Ҳозирги пайтда ушбу майдонни катта тантаналарга рисоладагидек этиб тайёрлаш юзасидан улкан ҳажмдаги ишлар бажарилмоқда. Шу ишларни янада аниқроқ мувофиқлаштириш мақсадида байрамга тайёргарлик кўриш ва ўтказиш шаҳар штабининг қароргоҳи «Баҳор» концерт томошахонасида фаолият кўрсатадиган бўлди. Катта тадбирларни ўтказиш юзасидан пухта тайёргарлик ишлари кетаяпти.

Биринчи сентябрда эса бир кун аввал Мустақиллик майдонида бошланган шодиёналарнинг давоми ўлароқ тантаналар, катта халқ сайллари Халқлар дўстлиги майдонида, Ўзбекистон Миллий боғида, Анҳор соҳилларида, Карл Маркс кўчасининг пиёдалар ўтадиган йўлида, маҳаллаларда қизғин давом этади.

Шодиёна қатнашчиларининг байрамона кайфиятда бўлишлари аввало уларга хизмат кўрсатадиган мутасаддиларнинг саъй-ҳаракати, интилиши, ижодкорликларига боғлиқдир. Шу жиҳатдан олганда шаҳардаги барча хизмат бўлинмалари шодиёна иштирокчилари қалбига қувонч олиб кириш ва уларга яхши кайфият бағишлашни дилларига жо қилганлар. Ташкилий комитет мажлисида сўзга чиққан «Тошкент савдо» концернининг раиси Рустам Ўрозбоев, шаҳар умумий овқатланиш концернининг раиси Қобилжон Зоиров, ободонлаштириш ва маданият бош бошқармаларининг бошлиқлари Маҳамаджон Зуфаров ва Саидхўжа Олимхўжаевлар бажарилиши керак бўлган юмушлар ҳақида гапирдилар.

Маълумки, шаҳримиз районлари ҳам Мустақиллик кунига пухта ҳозирлик кўрмоқда. Районлар ҳудудидаги корхона ва ташкилотларда, меҳнат жамоаларида, маҳаллаларда ушбу муборак санага кўрилаётган тадбирлар ҳақида ҳам мажлисда сўз борди. Миробод, Юнусобод, Ҳамза районларининг ҳокимлари Валентин Чекмарев, Рустам Калонов, Ботир Юсуповлар кўрилаётган қизғин тараддуд ҳақида гапириб бердилар.

Тошкент шаҳар Кенгаши маҳалла ва уй комитетлари билан ишлаш доимий комиссиясининг раиси Шукур Темуров байрам кунларида шаҳримиз маҳаллаларининг гузарларида савдо-сотиқ ишларини йўлга қўйиш кераклиги, хайрия жамғармаларидан ёрдамга муҳтож бўлган мискин кишиларга мадад кўрсатиш лозимлиги хусусида тўхталди.

Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков ташкилий комитет мажлисини якунлаб, ўз сўзида Мустақиллик байрамини нишонлашга алоҳида масъулият ва меҳр-муҳаббат билан ёндошиш кераклигини таъкидлади. Шундай қилайликки, — деди у, — одамларнинг кўнглида озгина ғубор бўлса шу байрамда чиқиб кетсин. Меҳнат жамоалари, маҳаллаларда ўтказиладиган тадбирлар учун нимаики керак бўлса шу нарсаларни муҳайё қилайлик. Байрам тадбирларидан битта ҳам жамоа, битта ҳам оила четда қолмаслиги керак. Шунингдек, гўзал Тошкентимизни байрамга ҳар жиҳатдан намунали тайёрлашимиз лозим, кўчаларимиз ва йўлларимиз кўзни қувонтирадиган даражада ораста бўлсин. Бу ишда ҳар биримиз масъул бўлишимиз керак...

Ҳа, дунёдаги саодатманд мамлакатлар қаторидан ҳақли равишда ўз ўрнини, олам харитасидан муносиб ўрнини, жаҳон минбаридан муносиб овозини олган Ўзбекистон Республикаси биз ҳаммамиз интизорлик билан кутаётган Мустақиллик кунининг бир йиллигига пухта тараддуд билан бормоқда!

ШАРОФ РАШИДОВ ТАВАЛЛУДИНИНГ 75 ЙИЛЛИГИНИ ЎТКАЗИШ КОМИССИЯСИДА

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасида ўзбек халқининг асл фарзанди, таниқли давлат ва жамоат арбоби Шароф Рашидов туғилган кунининг 75 йиллигини тайёрлаш ва ўтказиш бўйича ҳукумат комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисни комиссия раиси, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков бошқарди. Унда Тошкент шаҳар ҳамда Жиззах вилояти ҳокимликларида Ш. Рашидов таваллудига тайёргарликнинг бориши тўғрисида Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков ва Жиззах вилояти ҳокимининг ўринбосари Ў. Олимов ахборот бердилар.

Мажлисда комиссия номига келаётган таклифлар ва хатлар ҳақида, оммавий ахборот воситаларида юбилейга бағишлаб берилаётган материаллар тўғрисида ҳам тўхталиб ўтилди.

Комиссия аъзолари ва йиғилганлар Шароф Рашидов номини халқ хотирасидан ўчириш мақсадида 1986 йилда чиқарилган қарорнинг бекор қилинишини якдиллик билан маъқулладилар.

Оммавий ахборот воситаларида Шароф Рашидов ҳақиқатан ҳам Ўзбекистоннинг деярли чорак асрлик ижтимоий-сиёсий тараққиётига, маданий юксалишига улкан ҳисса қўшган шахс эканини кўрсатувчи кўплаб материаллар берила бошланди. Унинг миллий кадрларни тарбиялаб етиштиришга, Ўзбекистонда илм-фаннинг ривожланишига салмоқли улуш қўшгани алоҳида таъкидланди.

Шароф Рашидов даврида республикамизда замонавий шаҳарлар вужудга келди, пойтахт Тошкент деярли қайтадан қурилди, қишлоқларимиз қиёфаси тубдан ўзгарди. Шароф Рашидов ташаббуси билан республикада жуда катта қурилишлар амалга оширилди. Ўрта Осиё ва Қозоғистонда биринчи бўлиб қурилган Тошкент метрополитени Шароф Рашидовнинг зўр ҳаракати туфайли дунёга келди.

Комиссия, шунингдек, Шароф Рашидов музейини ташкил этиш, у дастлаб дафн этилган жойда, Самарқанд университети ва Жиззах шаҳрида унинг бюстларини ўрнатиш, олий ўқув юртларида Шароф Рашидов номли мукофот таъсис этиш, Шароф Рашидов жамғарма фондини ташкил этиш, районлар, колхозлар, совхозлар, корхоналар, ташкилотлар, қишлоқлар, кўчаларга Ш. Рашидов номини беришни тартибга солиш ва бу ишда шошма-шошарликка йўл қўймаслик масалалари кўриб чиқилди.

Кейинги вақтларда Ф. Хўжаев номидаги 1-пойабзал фабрикасида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатига катта эътибор берилмоқда. Шу мақсадда корхонада замонавий пойабзаллар тикиш цехи ишга туширилган эди. Унга чет эллардан келтирилган замонавий дастгоҳлар ўрнатилди. Айни пайтда бу ерда янги турдаги сифатли оёқ кийимлар ишлаб чиқарилмоқда.

СУРАТДА: (чапдан) Қумри Аҳророва, Гуля Телимисова ва Мунира Раҳимжоновалар ўзаро суҳбатлашишмоқда.

Холмат Мирзакаримов сурати.

ҲИСОБОТ ЙИҒИЛИШИ

ЎЗБЕКИСТОН ХДП Бектемир район кенгаши биносида Давлат назорати район инспекцияси ва савдо ходимларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни Давлат назорати Бектемир район инспекциясининг раиси Мавлон Йўлдошев очди ва олиб борди. У аввало йиғилганларни Давлат назорати район инспекциясининг биринчи ярим йилликда амалга оширган ишлари билан таништирди. Маълум бўлишича, қисқа вақт ичида райондаги мавжуд савдо нуқталарининг деярли ҳаммаси текширувдан ўтказилган. Натижада жуда кўпчилик дўконларда аҳолига озиқ-овқат маҳсулотларини тарқатиш бўйича қўпол хатоларга йўл қўйилгани аниқланган. Кўпчилик ҳолларда эса битта оила аъзоларининг бир йўла иккита дўкондан озиқ-овқат маҳсулотлари олиш учун рўйхатда турганликлари қайд қилинган. Шу сабабдан баъзи бир савдо нуқталарининг ноқонуний йўл билан олиб борган ишлари прокуратура органларига топширилди. Кўпчилиги эса йўл қўйилган хатоларни тезлик билан тузатиш учун қаттиқ огоҳлантирилган.

Йиғилишда пойтахтимиз районлари билан тажриба алмашиш мақсадида келган Хоразм вилояти Давлат назорати инспекциясининг бир гуруҳ ходимлари қатнашдилар.

Муҳиддин БОЗОРОВ.

Вазифалар белгиланди

БЕКТЕМИР район ҳокимлигида бўлиб ўтган бу сафарги йиғилиш Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик байрамини қандай ўтказишга бағишланди. Йиғилишда маҳалла комитетларининг раислари, миллий-маданий марказларнинг раҳбарлари, район ХДПси биринчи котиби, район ижтимоий таъминот бўлими вакиллари, район ёшлар иттифоқи ва ташкилий бўлим раҳбарлари қатнашдилар.

Йиғилишда Мустақиллик байрамини районда қандай нишонлаш ва шаҳар миқёсидаги тантаналарда қандай қатнашиш тўғрисидаги сценарий муҳокама қилинди. Жойлардаги байрам тантаналарини ўтказишни ташкил қилиш учун гуруҳлар тузилди.

Маҳкам ОҚИЛОВ.

* *Бир корхона янгиликлари*

Пешқадамлар сафида

«ОРЗУ» ижара корхонасида турли миллат вакиллари меҳнат қилишади. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида бу ерда ҳам ўзига хос тақчилликлар сезилиб турибди. Лекин корхона меҳнаткашлари ҳар қандай қийинчиликларни бартараф этишмоқда.

Корхонанинг 6-цехида энг асосий чарм-атторлик маҳсулотлари тайёрланади. Шу жамоада меҳнат қилаётган фидойилар ғайрати туфайли ўтган ойлар якунига кўра жамоа пешқадамлар сафида бормоқда.

Беш ойлик якунга кўра халқ истеъмоли буюмлари режадаги 97 миллион 701 минг сўм ўрнига 100 миллион 190 минг сўмга адо этилди.

— Жамоамизда асосан хотин-қизлар меҳнат қиладди, — дейди цех бошлиғи ўринбосари М. Исматова. — Уларнинг ҳар бири энг аввало маҳсулот сифатига эътиборни қаратишмоқда. Шу туфайли ҳам ишимизда унум ва ривож юксак бўлаётир. Маҳсулотларнинг харидоргирлиги жамоанинг янада маҳорат билан ишлашга ва изланишга даъват этмоқда. Ҳозирги кунда ёшларимиз ўзига хос турли шакл ва кўринишдаги сумкаларга ҳавасманд. Шу боис июнь ойидан бошлаб 3 хил турдаги янги сумкаларни тикиб чиқаришни йўлга қўйдик.

Кичкинтойлар ҳам эътиборда

ЁЗГИ таътил бошланди дегунча шаҳримиздаги ва вилоят тоғ ён бағирларидан ўрин олган болаларни соғломлаштириш масканларида кичкинтойлар шовқини авжига чиқади. Корхонага қарашли «Искра» дам олиш масканида ҳар ойда меҳнаткашларнинг 30 дан зиёд фарзанди ҳордиқ чиқармоқда. Йўлланмаларнинг умумий баҳоси 1200 бўлганига қарамай касаба уюшмаси томонидан ишчиларга арзон баҳода сотилмоқда, яъни, 350—600 сўмгача. Яратилган бундай қулайликлардан ота-оналар ва болалар беҳад мамнун бўлишаётир.

— Болалар учун ташкил қилинган арзон нархдаги йўлланмалар ишчи-хизматчиларнинг оғирини енгил, кўнглини бироз бўлсада хотиржам қилди. Чунки кўпгина вояга етмаган болалар ота-оналари ишга кетгач уйда қаровсиз қолади. Натижада хунук воқеалар содир бўлиши мумкин. Шунинг учун йўлланмаларни имкони борича арзонроқ сотиб қолган харажатни корхона ўз ҳисобидан тўламоқда, — дейди касаба уюшмаси раиси Абдурашид Абдуқодиров.

Мириқиб ҳордиқ чиқаришди

КОРХОНАДА серунум меҳнатдан сўнг мириқиб дам олиш борасида ҳам ибратли ишлар амалга оширилаётир. Жумладан, Бўстонлиқ районидаги Хумсон ҳудудидан жой олган «Орзу» дам олиш уйида ҳафтанинг дам олиш кунлари ва бошқа пайтларда ҳам 200—300 киши ҳордиқ чиқариб қайтмоқда. Бунинг учун асосий сарф-харажат корхона ҳисобидан тўланмоқда.

Усмон МУҲАМЕДОВ.

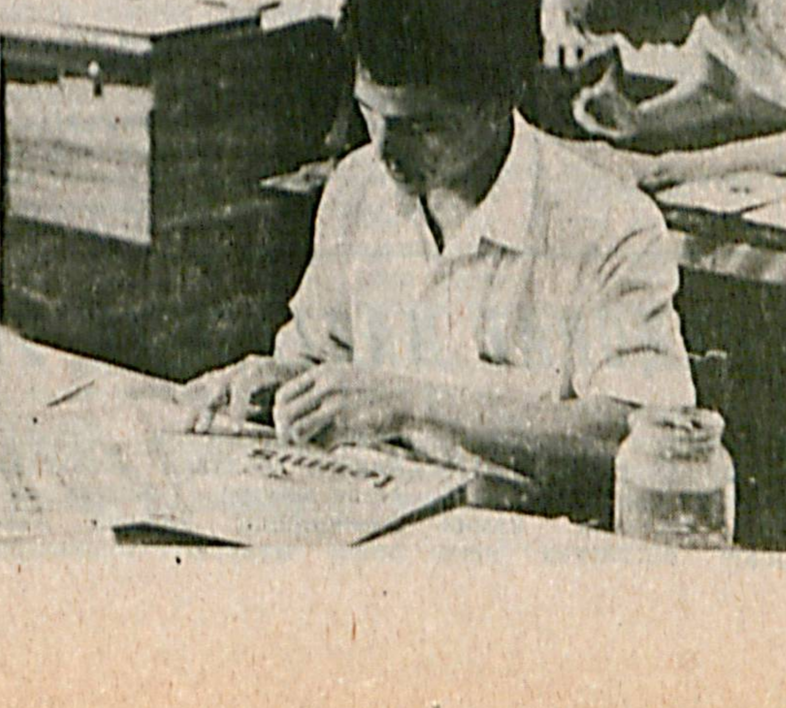

СУРАТЛАРДА: 6-цехнинг ёш илғор ишчиси Дилфуза Йўлдошева иш устида; цехнинг умумий кўриниши; Ҳикмат Умаров корхона модалар уйида янги маҳсулотлар тайёрлаш борасида изланмоқда.

Андрей Пищенко суратлари.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Қизилқум марказида бунёд этилаётган «Агама» қўшма корхонасининг биринчи навбати иш бошлади. Истеъмолчиларга фирма тамғаси туширилган трикотаж буюмларининг дастлабки туркуми жўнатилди. Ўрта Осиёдаги йирик «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Навоий электр кимё заводи ва «Қизилқумредмедзолото» концерни ана шу хайрли ишга бош-қош бўлдилар. Франциянинг машҳур «Клекнер» фирмасидан келтирилган серунум дастгоҳлар ёрдамида кончиларнинг аёллари йигирувчилик ва тўқувчилик касбларини эгаллаб олдилар.

⊙ Яқин кунлар ичида Хоразмнинг 37 йигит ва қизи хорижий элга таҳсил олгани жўнаб кетади. Улар Туркия Республикасининг олий ва ўрта махсус ўқув юртларида билим оладилар. Ўқишга ҳунар-техника билим юртларининг энг иқтидорли ўқувчилари танлаб олинди. Урганч шаҳар ҳокимлиги давлат сармоясидан бўлғуси талабаларга кийим-кечаклар олиш учун 20 минг сўм пул ажратди. Талабаларнинг ўқиши ва хорижда яшаши учун кетадиган барча сарф-харажатларни Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ўз зиммасига олади.

⊙ Самарқанддаги «Хотин-қизлар меҳнати» бадиий каштачилик фабрикасида энди сўзана, зардевор, каштачилик буюмлари ва аёллар устки кийими билан бир қаторда эркаклар кўйлаги ҳам тикилади. Ана шу мақсадда зарур ускуналар ўрнатила бошланди. Сифатли мато Оренбург тўқимачилик комбинатидан келтириладиган бўлди.

⊙ Қорақалпоғистон Республикасининг Амударё районидаги «Манғит» ижара хўжалигида ишга туширилган «Бинокор» кичик корхонаси дастлабки маҳсулотларини бера бошлади. Бу ерда қурилиш учун зарур бўлган маҳсулотлар тайёрланмоқда.

⊙ Асакадаги йигирув-тўқув фабрикаси маъмурияти корхонанинг вақтинчалик ишламаётган ишчиларига яхши қулайлик яратди. Маъмурият ташаббуси билан махсус лавозим— сайёр кассирлик лавозими ташкил этилди. Бу кассир тўқимачиларнинг истиқомат қиладиган уйларига бориб уларга пулларни ва нафақаларни топширади. Бундай ғамхўрликдан аксарияти аёлларни ташкил этувчи фабрика жамоаси мамнун бўлмоқда.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ Россия Президенти Борис Ельцин Болгарияга расмий ташрифини тугаллаб икки ҳафталик таътилга чиқди.

⊙ Рўй бераётган ёнғинлар туфайли Ленинград вилоятида фавқулодда ҳолат эълон қилинди. Бу ерда май ойидан бери ўрмонлар, торфлар, майдонлардаги ўт-ўланлар, тайёрлаб қўйилган ем-хашаклар ёниб ётибди. Бундан кўрилаётган зарар миллионлаб сўмни ташкил этмоқда.

⊙ Олтой тракторсозлари шаҳарчасининг 175 минг аҳолиси иссиқ сув ва чироқсиз қолишди. Олтой қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи ва «Олтой трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли шаҳар иссиқлик электр маркази тўхтаб қолди.

⊙ «Жигули» автомобилларининг нархи жуда тез ошиб бормоқда. Волжск автомобиль заводи ўз маҳсулотларининг нархини оширганидан сўнг орадан уч ой ўтар-ўтмас бу нархларни яна кўтарганини эълон қилди. РАТА—ТАСС агентлигининг хабар қилишича энди «Жигули»нинг энг арзони, яъни «ВАЗ-21051» 370 минг сўм туради. «ВАЗ-1099» моделининг нархи эса 820 минг сўмга тушди. Волжск автозаводининг бошқа машиналари ҳам ўртача 40—50 фоиз қимматлашди.

⊙ Ўтган йили Удмуртия Волга бўйи-Урал ҳарбий округида йигитларни ҳарбий хизматга чақириш бўйича охирги ўринлардан бирини эгаллаган эди. Бу йилги баҳорги чақириқда режа ортиғи билан бажарилди. Республика ҳарбий комиссариати ходимларининг тан олишича, 18 ёшли йигитлар учун оилада сарфланадиган сарф-харажат каттагина маблағни талаб этар экан. Армияда эса унинг қорни ҳам тўқ, эгни ҳам бут бўлади...

ХОРИЖДА

⊙ Яҳудийлар агентлигининг раиси Симха Диницнинг хабар беришича, июль ойида Исроилга 6,6 минг муҳожир келган. Бу июнь ойига қараганда 25 фоиз ортиқ демакдир. Келганларнинг 4,9 минги Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакати фуқароларидир.

⊙ Европа Кенгашига аъзо 27 давлат ташқи ишлар вазирларининг Туркиянинг Истамбул шаҳрида 10—11 сентябрь куни ўтказиладиган махсус кенгашида ана шу нуфузли халқаро ташкилотнинг қитъада ўзгариб бораётган сиёсий вазият шароитидаги роли муҳокама этилади. Ушбу учрашувга МДҲ мамлакатлари ва Грузия дипломатия маҳкамаларининг раҳбарлари ҳам таклиф этилади.

Barcelona'92

Олимпиада тарихида ҳеч кимга насиб этмаган

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги вакиллари Олимпиада ўйинларида муваффақият қозониб 70 дан ортиқ олтин совринни қўлга киритишга муваффақ бўлишди. МДҲ енгил атлетикачилари ниҳоясига етган турлар бўйича 16 та олтин медалга сазовор бўлишди. Ҳеч бир мамлакат аёллар гуруҳи ва эркаклар гуруҳи спортчиларимиз сингари бундай медаллар шодасига эга бўлишмаган. Олимпиада тарихида эса шу вақтгача бундай бахт ҳеч кимга насиб этмаган.

● Гимнастика бўйича кўп кураш баҳсларида В. Шерба олтин, Г. Мисютин кумуш, В. Беленький бронза медалларига сазовор бўлишди. Спорт тўсинидаги машқлар бўйича В. Шерба Олимпиада чемпиони шоҳсупасига кўтарилди. Т. Гуцу эса бруслардаги машқлари бўйича кумуш медаль эгаси бўлди.

● Хотин-қизларнинг енгил атлетикаси бўйича марафонча югуриш мусобақасида В. Егорова чемпионликни қўлга киритди. Н. Шиколенко эса найза улоқтириш баҳсида кумуш медалга сазовор бўлди. Юз метрга югуришда И. Привалова бронза медали олди.

● 4x100 масофага сузиш баҳсларида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги спортчилари иккинчи ўринни эгаллашди.

● Дзюдо кураши бўйича Н. Гусейнов 60 килограммли вазнли полвонлар орасида Олимпиаданинг олтин медалини қўлга киритди.

● Қиличбозлик бўйича ўтказилган баҳсларда рапирачи С. Голубицкий билан шамширчи П. Колобоковлар олимпиаданинг кумуш медалига сазовор бўлишди.

● Яна тўрт кундан сўнг якунланадиган XXV ёзги Олимпиада ўйинлари ниҳоясига етмоқда.

1 сентябрь— Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни

«Тошкент ва тошкентликлар» танловига

МАНГЛАЙГА ТОМГАН КЎЗ ЁШЛАР

ЭШИКНИ чеҳраси хушрўйгина аёл очди.

— Ҳасан Исломовни излаб келувдим, — тушунтирдим салом-аликдан сўнг.

— Киринг, марҳамат, — аёл тавозе билан менга йўл берди, — сизни анчадан бери кутиб ўтирибдилар, акангиз.

Хонага киришим билан қўлларини мен томонга чўзганча кулиб турган кишига кўзим тушди.

— Келсинлар, келсинлар, — Ҳасан ака кўришиш учун узатилган қўлларимни маҳкам қисди. — Қани, марҳамат ўтиринг.

Ҳасан Исломовга қарайману ўйлайман: «Наҳотки шу жиккаккина чол тўрт марта республика ғолиби бўлган? Тағин тош кўтаришда! Ҳеч ишонгиси келмайди кишининг!».

— Ишонаверинг, — мулойимлик ила сўз бошлади Ҳасан ака, — энг енгил вазнда ғолиб бўлганман-да. Биласиз-а, 54—56 килограмм оғирликдаги спортчиларнинг тоифаси бу!

Шундагина дилимдаги тилимга чиқиб кетганини сездим.

Одатда биронта томондан жисмоний сиқилган кишиларнинг қалбида ғусса, изҳор қилиб бўлмайдиган алам, изтироб ётади. Лекин Ҳасан акада буни сезмадим. Қайтанга бир гапириб, ўн кулар, ҳаётидан шодлиги шундоққина — гап-сўзларидан сезилиб турарди.

— Қани, бир пиёла чой ичинг! — таклиф қилди Ҳасан ака. — Мен ҳақимдаги кинони кўрганмисиз?

— «Қаро кўзим»ними? Ҳа, биламан.

— Мен ҳақимда жуда кўп ёзилган,—мулойимлик билан давом этди мезбон, — энди сиз ёзганингизда, бардош, оқибат, иродага, яхши одамларга кўпроқ урғу берасизда, мени ушлаб, олға ундаб турган илоҳий қудратлар — мана шулар...

Одамзотнинг ҳаётида жуда ҳам кўп бахтли онлари бўлади. Биров уни эслаганда худди ёшлигига қайтгандек бўлади. Унинг кучига куч қўшади, орзуларга ғарқ этади.

Ҳасан Тошкентга келганда навқирон ўсмир эди. Отаси Исомиддин домла Туркистонда Қарноқ қишлоғидаги мадрасада мударрис эди. Бухородаги «Мир араб» мадрасасини туғаллаган, камолга етган соҳиби илмлардан эди. 1927—28 йилларда бутун юрт осмонини қоплай бошлаган қора булутлар Исомиддин аканинг ҳам бошига соя солди. У неча кун, неча тун сўроқ берди. Охири сургун қилинди. Яхши одамлар бор экан, улар Исомиддин ака билан унинг рафиқаси Маймуна опани Тошкентга олиб келишди.

— Тошкент улуғ шаҳар, — дейишди улар, — энди Туркистон томонларга бормай тур. Жонингни авайла.

Ҳасан яхши одамлар борлигига, улар ҳар қандай оғир шароитда ҳам одамларга мурувват қилишларига, ўз кўзи билан кўриб ишонди. Тошкентликлар бир бурда нон, бир пиёла чойни ҳам Исомиддин ака оиласи билан баҳам кўрди. То уларнинг қўлига пул тушгунча айланиб-ўргулди. Ҳасаннинг хотирасига Аския мавзеси яхши одамлар яшайдиган, оқибатли, мурувватли инсонлар гузари сифатида абадий муҳрланди.

1934 йилда Тошкент тўқимачилик комбинати ишга тушди. Фабрика-завод билим юрти (ФЗУ)-ни тугатган Ҳасан комбинат остонасидан илк бор ҳатлади. Унинг тўқувчилик касбига меҳр-ихлоси шунга даъват этди. 1937 йилда ўн олти-ўн етти ёшлардаги йигитча Москвадаги тўқувчи-стахановчилар Бутуниттифоқ слётига қатнашди. Ўттизинчи йиллардаги манзарани ҳозир ҳаёлида тикламаса, ўша пайтдаги кўчалар, йўллар, бинолар ҳам тамом ўзгариб кетди. Лекин ҳамон Исломовнинг хаёлида, кўз ўнгида ўша пайтлар ўзгармас бўлиб қолди.

Одамларга нима керак? Соғлиқ, гўзаллик! Ҳасан ҳам комбинатнинг спорт залига ҳар кирганда тош кўтараётган қоматдор йигитларни кўриб, ҳаваси келарди. Айниқса, уларнинг бўртиб чиққан мускулларига, тер йилтиллаб турган пешоналарига айрича суқ билан қарарди. Уларнинг олдида эса худди ёш болалардек сезарди ўзини. Унинг кўзига штанга сеҳрли туюлар, ўзига ундагани ундаган эди.

Бир куни у спорт залига тортинибгина кириб келди. Тош кўтараётганларга яқинлашди.

— Ҳой бола, — деди тошчиларга йўл-йўриқ кўрсатаётган барваста, чайир киши. — Нима керак сенга?

— Мен ҳам тош кўтарсам девдим, — Ҳасан дилидагини очиқ айтди.

— Бор, сал нари бориб тур, — деди бояги киши, — тош кўтариш сенга ўйинчоқ бўлибдими?

Ҳасан хафа бўлмади. Қайтага юрагига чўғдек бир нима тушиб, юраги «жиз» этгандек бўлди: «Шу тошни кўтармасам, мен ҳам юрган эканман!» Унинг кўзлари чақнаб турганини кўрган бояги киши яқин келди:

— Бориб дўхтурга учраш, қоғоз олиб кел. Шварц юборди дегин, — тайинлади у. — Кўнглида «Дўхтир оғир иш билан шуғулланишни ман этса керак» деб ўйлади. Лекин врач ҳам Ҳасанга бас келолмади.

— Йўқ, — деди у қатъий, — мен барибир бораверамаи қоғоз бермасангиз ҳам. — Охири дўхтир розилик берди.

Шварц уни яна спорт залида кўриб, пешонаси дастлаб тиришди:

— Шу ҳеч қўймас экансан-да-а, бола, — кейин забардаст кафтлари билан елкасига қоқиб қўйди, — аммо ўжарлигингга беш кетдим. Иродаиг ҳам шундай бўлса тамом — марра сеники! Айтганча, исминг нима? Ҳасан? Анави стахановчи тўқувчи сенмисан? Э-э, зўрку.

Ҳасан машғулотлардан кейин уйга чопарди. У ерда гантель кўтариб чарчамасди. Кейин бақувват темирнинг икки томонига ғишт бойланган қўлбола штангасига ёпишарди. Ғиштлар сони кунлар, ҳафталар сайин кўпайиб борарди.

1940 йилда ниҳоят, тўқимачилик техникумида ўқиётган Ҳасан кутган кун келди. Зал бўйлаб унинг исми янгради:

— Энг енгил вазндаги тош кўтарувчи Ҳасан Исломов супага чақирилади.

Ҳасан юраги уриб тренери Мито Азаровичга қаради. У елкасига шапатилади:

— Бор, йўлинг оқ бўлсин, борақол.

Ҳасан уни кузатаётган юзлаб нигоҳлар остида, штангага яқинлашди. «Бўйсунмаса-я!» — кўнглидан кечирди у. Кейин шаҳд билан ёпишди. Бир силтовда икки юз килограммдан ортиқ тош Ҳасаннинг боши узра муаллақ қотди.

— Мўлжал забт этилди! — яна залда сухандоннинг овози янгради!

Тош унга бўйсунди. Ҳасан Исломов шу куни Тошкент шаҳар ғолиби бўлди. Осон гапми бу!

Улар йўл бўйлаб суҳбатлашиб кетишди.

— Сендан жуда хурсандман, — деди Мито Азарович, — мана шундай шитоб билан машқ қилишда давом этсанг, албатта Ўзбекистон, ҳатто Иттифоқ ғолиби бўласан. Саломатлик бўлса икковимиз забт этмаган шоҳсупа қолмайди.

— Раҳмат сизга! — Ҳасан юраги тошиб устозининг қўлини маҳкам сиқди.

Ҳаёт йўллари кутилмаган тасодифларга тўла эканини то бошингга тушмагунча билмас экансан. 1940 йилда шаҳар ғолиби бўлганидан сал кун ўтмай Ҳасан Исломов ҳарбий хизматга жўнади. Ота-онаси уни йиғлаб-сиқтаб кузатишди. Йигирма яшар навқирон йигит Ватан ҳимоясига шайланди. Орадан 6 ой ўтиб, 1941 йилда эса Улуғ Ватан уруши бошланди. Москва, Сталинград, Курск ёйи, Орёл... Булар Ҳасан Исломов қўлда қурол билан босиб ўтган йўли... Йўлки, Орёл вилоятининг Красное шаҳрида тугаган йўл.

Красное қишлоғи учун бўлган жангларни Ҳасан Исломов мутлақо унутолмаса керак. Ушбу жанг унинг учун охирги қонли жанг бўлди. Бемисл, бетакрор жангда қишлоқнинг дуди осмонга ўрлади. Ҳасан, Ҳасан... учун эса... Снаряд портладию, унинг кўзлари дув ачишиб кетди. Кўзларини шаҳд билан очдию ўзидан йигирма-ўттиз метрлар чамасидаги танкка кўзи тушди. Белидаги гранаталарни ирғитди. Кейин тамом... Ҳамма нарса бирдан йўқ бўлди...

У кўзини очмоқчи бўлганда сим-сим оғриқ жисму жонини азобларди. Нега жимжит? Нега ҳаммаёқ қоронғу? Ҳали тонг отмабди-да? Кейин кўз ўнгида ёнаётган танк жонланди: — «Зап бопладимми? Занғар «Тигр» бўлган!»

Ичкарида эса врачлар чора излашарди: Ҳасан Исломовнинг кўзи очиладими? Ҳали ҳаёт неъматларига, муҳаббатига тўймаган ўсмир мангу қоронғуликда яшайдими? Чора топилмасди. Ҳар сафар операция пайтида жарроҳ тиғи унинг кўзларига текканда унинг юрагида умид чироғи милтилларди. Уч марта операция бўлгач Ҳасан ўзини яхши ҳис қила бошлади. У госпиталда ҳали аскарларга, ҳали деворларга, ҳали устунларга туртиниб-суртиниб юрарди. Бир куни шовқин солиб қолди:

— Қачон кўзимни ечасизлар? Юраверамани кўзларим боғлоқлигича! Мен ҳам Уфани ўз кўзим билан кўрай ахир.

Врач Анна Васильевна қотиб қолди. Стулда ўтирган Ҳасанга яқин келди. «Нима дей унга? Сен абадий зиёдан маҳрумсан деймн? Қайси тилим билан йигирма уч яшар йигитга бу гапни айтаман?» У Ҳасаннинг бошини бағрига босиб, титроқ қўллари билан силай бошлади. Ҳасан пешонасига томаётган кўз ёшларни аниқ сезди: йиғлаяпти дўхтир. Демак, ҳаммаси тамом! Демак энди ўлгунча туртиниб юраманми? Кимга кераклан энди?

— Дўхтир Анна опа...

— Ҳасан, энди сен учун қонли жанг тугади. Энди сен иродангни қўлга ол. Ирода, бардош билан яша! Шундай кунлар келади, ҳали сен ҳеч ким кўрмаган кунларга гувоҳ бўласан... Ё иродаиг етмайдими?

— Етади, Анна опа, етади, — шивирлади Ҳасан. — Кўзим бўлмаса ҳам, қўлим бор... Анна Васильевна.

Палатада ётганда ҳам Ҳасан ғужанак бўлиб олди. Биров билан гаплашмасди... Нуқул хўрсинади: нега ўша жанг майдонида ўзини отиб ташлай қолмади? Нега ўзини Надя деб таништирган ҳамшира унинг тўппончасини олиб қўйди?

Бир маҳалда у бақувват бир қўл елкаларидан тутганини сезди.

— Анатолий Иванович, сизмисиз?

— Ҳа, Ҳасанчик, нима бўлди сенга? Анчадан бери ўрнингдан ҳам турмайсан?

— Тамом, — шивирлади Ҳасан, — ҳаммаси тамом бўлди. Мен республика, Иттифоқ ғолиби бўлмоқчи эдим. Энди ҳаммаси тамом...

— Нега тамом? — Анатолий Васильевич ранжигандек сўради. — Нима, тошни кўзинг билан кўтарасанми? Қўлларинг бут-ку! Ё менга ўхшаб биттасидан ажрадингми? Ҳе, сени қара-ю. Мард бўлиб туғилдингми, мардона яша, Ҳасан!

Ҳасан туни билан ухлолмай чиқди: Мардона яша, Ҳасан! У ана шу мардоналик билан 1946 йилда Тошкентга қайтиб келди. Унинг энг бахтиёрлиги онасининг бошидаги оппоқ оқарган сочларини, отасининг пешонасидаги ажинларини кўрмади.

...Улар саноат институтининг спорт залида суҳбатлашиб ўтиришарди.

— Шунақа гаплар, — деди Ҳасан Исломов.— Энди орзуларим амалга ошмаса ҳам керак.

— Балки бир машқ қилиб кўрарсан, Ҳасан, — деди Мито Азарович. — Ахир тошни соғиниб ҳам қолгандирсан. Қани тур-чи?

Мито Азарович уни етаклаб, штанганинг ёнига олиб келди.

— Қани, бир кўтар-чи!..

Ҳасан штанга темирини пайпаслаб топди. Худди жон томири шу ердадек маҳкам ушлади. Кейин даст кўтарди: «Ё пирим, шарманда қилма!» Оғир тошлар аввал кўкрагигача, кейин боши узра кўтарилди.

— Ҳасан, сен машқни бошла! — деди Мито Азарович уни қучиб. — Бўш келма, ҳали жуда кўп ишларни амалга оширамиз... Эртадан машққа!

Ҳасан уйга бир олам қувонч билан қайтди. Ҳассаси билан ер пайпаслаб келар экан, қулоғига майин садо эшитилди:

— Яхши йигит, эҳтиёт бўлинг, ёнингизда ариқ бор, — кейин юмшоқ қўллар унинг билагидан тутди. — Юринг, мен кузатиб қўяй. Уйингиз қаерда?

Ҳасан уйини айтди.

— Э, — деди майин овоз эгаси, — яқин экан уйингиз бизнинг уйга. Мен ташлаб ўтаман. Қаердан келяпсиз?

Ҳасан қаердан келаётганини айтди.

— Тош кўтариш? — ажабланди қиз, — сизга ҳавас қилса арзийди. Иродангиз бақувват экан.

Улар хайрлашаётганда, Ҳасан ютинди:

— Меҳрибоним кимлигини билиб қўяй, исмингиз нима?

— Меҳрибонингизнинг исми Маҳфуза, — деди қиз, — хайр, соғ бўлинг!

Ҳасаннинг билагини аллапайтгача юмшоқ қўллар тафти куйдириб турди.

Бояги қиз чиндан ҳам меҳрибон экан. Уларнинг тўйи бўлганда маҳалла-кўй қизнинг хатти-ҳаракатини турлича баҳолади:

— Меҳрибонлик қилганда, — деди биров.

— Соғи қуриб қолибдими? — деди иккинчиси.

— Ойдеккина экан. Энди бир умр эрини етаклаб юради, — деди яна биров.

— Барака топсин, шунақанги аёллар борлиги учун ҳам оламни ёмонлик ютиб юбормайди, — астойдил дуо қилишди бошқалари.

Хуллас, Маҳфуза билан Ҳасанжон кўп маҳалгача тилдан тушмади. Охири уларнинг кўчада бирбирига меҳр билан юришига одатланишди чоғи, ортиқ гапирмай ҳам қўйишди.

Маҳфуза Ҳасанни спорт залига етаклаб келар, ўзи бир четга бориб ўтирарди. Ҳасан соатлаб машқ қиларди. Қўллари тош дастасини ушлолмай қолар, сувдек тер қуйиб кетарди.

— Бўлди, — дерди Мито Азарович.

— Бўлди, — дерди Маҳфуза.

— Йўқ, — дерди ҳансираб Ҳасан, — яна, яна озгина!

— Уйингга олиб бориб бераман штангани, — ноилож қолиб деди Мито Азарович бир куни.

...1946 йилнинг жазирама ёзида кўча чангитиб маҳаллага эшак арава кириб келди. Тўппа-тўғри Ҳасан Исломовнинг эшиги олдида тўхтади. Уларни қора кўзойнакли киши қучоқ очиб кутиб олди.

— Олиб келдингларми?

— Олиб келдик.

Ҳасан аравадаги тошларни осонлик билан олиб ерга қўяётганда ичкаридан онаси чиқди.

— Ҳой-ҳой, нима қилаяпсан ўзи? Оёғингга тушиб кетади-ку? Нега керак бу тошлар? — жаврадн у. — Сира тинмадинг-тинмадинг-а, сан бола ҳам!

Лекин кўнглида «Болам нима билан бўлса ҳам овунса бўлди» дерди онаизор. Тошлар энди Ҳасан учун овунчоқ эмас, ҳаёти мазмунига айланган эди.

Буюк Ғалабанинг бир йиллигига бағишланган спорт тантаналари давом этарди.

— Супага энг енгил вазндаги спортчи Ҳасан Исломов чақирилади! — янгради сухандоннинг овози.

Хушрўй келинчакнинг етовида супага чиқиб келган кишини кўриб, залга оғир жимлик чўкди. Аёл Ҳасаннинг кийимини ечиб, қўлига олди, ҳассасини бир қўли билан ушлади ва бир четга чиқди.

Ҳасан Исломов штанга узра бир нафас жим қолди. Кўтаролмасам-а?! Шу лаҳзада манглайига бир неча ёш томчилари томгандек бўлди. Қулоғи остида Анна Васильевнанинг илтижолари янграб кетгандек бўлди: «Иродаиг, саботинг, бардошингни қўлга ол! Ҳали ҳеч ким кўрмаган яхши кунларга етасан. Ё иродаиг етмайдими?»

— Етади, — шивирлади Ҳасан Исломов, — етади, Анна Васильевна.

У шундай деб штангани озод кўтарди. 225,5 килограммлик тошлар унинг қўлларига бўйсунди.

— Мўлжал забт этилди: 225 ярим килограмм. Ҳасан Исломов Ўзбекистоннинг янги рекордини ўрнатди!

Сув қуйгандек жимжит зал бирдан портлаб кетди. Қичқириқлар авжида эди. Фақатгина икки кишигина кўзларидан оқиб тушаётган ёшлар ёноқларини ҳўллаётганини сезмасди.

Шу куни Ҳасан Исломов тўрт марта республика рекордини ўрнатди. Спорт устаси бўлди. Унинг номига энди «темир» сўзини қўшиб айтадиган бўлишди. «Темир Ҳасан» Ўзбекистоннинг 4 марта ғолиби бўлди. Тўрт марта Ўзбекистон терма командаси аъзоси сифатида Рига, Москва, Ленинград каби шаҳарларда республика шарафини ҳимоя қилди...

— Ҳар бир ёшга устоз керак, унинг йўл-йўриқлари, насиҳатлари сув ва ҳаводек зарур, — деб ҳикоясини бошлади Ҳасан ака. — Менинг устозим — аввало иродам, бардошим. Кейин Мито Азарович Мкртчян, Маҳфузахоним! Улар мени ҳаётга қайтаришди. Таъзим уларга...

— Оилангизда спортчилар борми яна?

— Бу борада мен ғолибман, — кулади Ҳасан ака. — Муҳаммаджон — катта ўғлим, тош кўтарувчи. Бахтиёр, Аббосу Раҳим, — боксчи, спорт устаси, қизим Матлуба — волейболчи. Ана шунақа, ҳаммамиз спортчимиз.

— Кеннойим ҳамми?

— О, энг зўр спортчи Маҳфузахоним-да. Агар у киши шу хонадоннинг ташвишини кўтармаганда, ким билсин ғам-андуҳдан аримай қолармидик. Агар энг олий спорт унвонлари менинг қўлимда бўлса, барчасини кеннойингизга берардим.

Ҳасан ака жим қолди.

— Ўртоқларингиз, болалик ўртоқларингиз билан учрашиб турасизми?

— О, албатта! Профессор ўртоғим Йўлдош Орзиметов билан яқинда кўришдик. Эҳ, сўзлашмаган гапимиз қолмади. Дўстларим вафодор. Яқинда Аҳмад Яссавий қабрини зиёрат қилиб қайтдик. Ўша ерда худога минг шукрлар қилдим. Беш фарзандим, йигирма неварам, бир эварамнинг бахтини тилаб, Аллоҳга илтижолар қилдим.

— Анатолий Васильевич, ҳамгоспиталингиз, Лопириннинг тақдири нима бўлди?

— Унинг тақдири меникидан ҳам ҳайратомуз,— кулди Ҳасан ака, — у биология фанлари доктори бўлибди. Меҳнат Қаҳрамони унвони ҳам берилди. Ана шунақа, биз бўш келмайдиганлардан-миз, ука...

Ҳасан ака олдимга альбомларини ёйиб қўйдилар, Уларда умр лаҳзалари муҳрланган. Уларни кўраману ўйлайман: одамда нечта жон бўлар экан?!

Шу ондаёқ Анна Васильевнанинг сўзлари қулоғимда жаранглайди.

— Ирода, бардош, сабот...

Ирода — бир жон, сабот — бир жон, бардош — бир жон... Ҳасан акада жон томирлари бисёр. Қўша Қизил Юлдуз, II даражали Ватан уруши орденлари, медаллар қаторида унга энг олий унвон бериш керак: бу унвон «Ҳаётни, одамларни беқиёс севган инсон» деган унвон бўлсайди...

— Қачонки бирон пайтда ўксисам, кўнглим чўкса манглайимга Анна Васильевнанинг кўз ёшлари томгандек бўлади, — деди Ҳасан ака, — билмадим, ҳар гал ўша учрашув мутлақо хотирамдан чиқмайди. Анна Висильевнанинг сўзлари сабаб брайл ёзувини ўргандим. Ҳали яна бир ишимдан бехабарсиз-а? Учта китобим чиқди. Тўртинчисини нашриётга топширганимга анча бўлди. Босилиб қолар... Ана шунақа, — Бироз жим қолиб давом этди. — Шоҳсупага чиққанимда «Ассалом, рус халқи» деб бошланадиган Мадҳиямизни эшитар эдим. Бугун мустақилмиз. Янги Мадҳиямизнинг матни бор экан. Мусиқаси ҳам бўлади. Қани эди ёшлигим қайтсаю, шоҳсупага чиқиш насиб этса, янги Мадҳиямизни ғоз қотиб эшитсам. Эҳ-ҳе, бундан ортиқ бахт борми? Майли, энди шогирдларим, ёшларга эшитиш насиб этсин.

«Ҳасан ака, — дегим келди унга, — Сиз оламни қалб гўзаллиги билан кўраяпсиз. Қалб кўзингиз нурли сизнинг. Сиздаги бардош, сиздаги муҳаббат барча-да бўлса эди. Ким билсин дунё неча марта гўзаллашган бўларди».

Лекин бундай демадим. Дейишни истамадим. Чунки у кишининг баландпарвоз гапларга ҳуши йўқлиги шундоққина кўриниб турарди. Кейин ҳаётга шунчалар ишқи баланд инсонга мақтовларим бачкана туюлишидан қўрқдим.

Темур УБАЙДУЛЛО.

⊙ Танлов бош ҳомийси — «Узинвестстрой» қўшма корхонаси.

Сиз суратда кўриб турган бу аёл Тошкент электрон-радио ишлаб чиқариш корхонасининг ишчиси Ольга Старцева. У меҳнат қилаётган жамоа корхона илғорларидан ҳисобланади. Чунки бу ерда Ольга каби ишчилар «Семурғ» радиоприёмниги ва бошқа тайёр маҳсулотларни йиғаётганда жуда масъулият билан ишлашади.

Рустам Шарипов сурати.

• Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт

Либослар чиройи

КУНДАЛИК турмушимизда озиқ-овқат, кийим-кечак олиш учун савдо дўконларидан фойдаланамиз. Лекин нарх-навонинг ошиб кетиши маошимизни ўйлашиб, режали ҳаражат қилишга мажбур қилиб қўйди. Тўғрисини айтайлик, дўконлардаги кийим-кечакларга яқинлашиб бўлмайди. Сабаби ўша ўзимизга маълум бўлган маҳсулотнинг нархи. Бундан ташқари дўконлардаги баъзи кийим-кечакларнинг бўйи тўғри келса, эни тўғри келмайди. Шунинг учун ҳам кўпчилик бу борада кийим-кечак тикиш ательеси хизматидан фойдаланишади. Чунки бу ерда буюртмачининг дидига мос равишда кийимлар тикилади. Биз яқинда шундай ательелардан бири «Ўзбекистон» маиший хизмат кўрсатиш уйида бўлиб, кийим-кечак ательеси мудири Яйра Убайдуллаева билан ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида корхона ишлари ҳақида суҳбатлашдик.

— Корхонамиз шаҳарда энг йирик ательелардан бири бўлиб, бу ерда аёл ва эркаклар кийимлари, шунингдек ишлаб чиқариш учун керак бўлган маҳсулотларни тикиб бериш билан шуғулланади. Корхонада 100 дан ортиқ ишчилар ишлайди. Буларнинг кўпчилиги малакали тикувчилар. Айни пайтда бадиий каштачилик цехлари фаолият кўрсатмоқда. Келин-куёвларнинг кийимларини ҳам тикамиз.

— Ҳақиқатан ательенгиз аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида яхшигина муваффақиятларга эришган деб эшитганмиз. Лекин газламаларни олишда қийналаяпсизларми!

— Илгаридан қолган, жамғармаларимиз бўлганлиги сабабли ҳозирги пайтда дўконларга нисбатан бизда қийинчиликлар сезилмаяпти. Эркаклар костюмига керак бўлган газмоллар ҳозирча бор. Шунингдек, аёллар кийимликлари, жумладан, крепдешин, крепдешин атлас, турли хил атласлар, беларус шойилари дейсизми, ҳамма-ҳаммаси бизда етарли. Шунга қараб буюртмачилар ҳам келиб туришибди. Лекин кейинги пайтларда нархларнинг ошгани сабаб уларнинг сони ҳам бир оз камайиб қолди.

Охирги пайтда биз ижара пудратига ўтиб ишлай бошладик. Бироқ бу борада муаммоларимиз анчагина. Масалан, илгари ижара ҳақи бир метр квадрат жойга 30-40 сўм бўлган бўлса, ҳозирги кунга келиб 300 сўмга чиқиб кетди. Бундан ташқари электрга, иссиқликка, ипга тўланадиган ҳақлар ҳам кўтарилиб кетиши бизнинг маҳсулотларимиз нархининг ошишига олиб келди. У тахминан ўрта ҳисобда 10 баробар ошди. Лекин ишчиларимизнинг маоши бор йўғи 2-3 баробарга кўтарилди, холос. Бу эса ўз навбатида малакали ишчиларимиздан баъзиларнинг кетиб қолишига сабаб бўлди. Чунки уйда ўтирган тикувчи битта кўйлакни ўрта ҳисобда 300 сўмга тикса, шу пулларнинг ҳаммаси ўзида қолади. Бизда эса узоғи билан 20-30 фоизи қолади.

Ундан кейин кўп малакали ишчиларимиз ширкатларга ўтиб кетишди. Нимага деганда ширкатларда ҳам илгари бизга нисбатан ойлик анча юқори эди. Лекин кейинги пайтларда кўп ширкатлар инқирозга учрамоқда. Сабаби улар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар бир хиллиги ва сифатсизлиги туфайли харидорнинг унга бўлган истаги аста-секин сўниб бормоқда. Бизнинг ательеларда эса буюртмачининг хоҳишига қараб кийимлар тикилади. Шунинг учун улар кўпроқ бизнинг корхонага қизиқиб келмоқдалар.

Шунингдек, илгари ширкатларга кетиб қолган моҳир тикувчиларимиз ҳам аста-секин қайтиб келмоқда. Шу муносабат билан ҳозирги кунда ишчи ўринларни кўпайтирмоқдамиз.

— Ўзингизга маълум ўзбекнинг тўйи кўп бўлади. Тўй эса газламасиз ўтмайди. Баъзи пайтларда қидирган матоларни дўконлардан топиб бўлмайди. Эшитишимиз бўйича бу нарсалар сизларда бўларкан!

— Ҳа, корхонамизда кўрпа, кўрпачалик, атлас, беқасам атласлар бўлиб туради. Келинчак либосига керак бўлган матолар ҳам бор. Куёвбоп тўнлар тикилади. Ҳамшаҳарлар ва меҳмонлар юқоридаги маҳсулотларга фақат буюртма бериб кетса бўлди. Биз ҳамиша уларга хизмат қилишдан хурсанд бўламиз.

Суҳбатдош
Султонмурод УМАРОВ.

• Меҳнат жамоаларида

Боболаримиз касби

ТОШКЕНТ «Миконд» заводининг 1-цехида турли хилдаги асбоб-ускуналар тайёрланади. Жамоа тўрт бўлимдан ташкил топган бўлиб, бу ерда жами 200 киши, шу жумладан 28 нафар хотин-қизлар меҳнат қилишади.

Ўзи алоҳида жойлашган жамоанинг бўлинмасини бу ердагилар ҳазиллашиброқ «темирчилар» деб аташади. Чунки мазкур бўлим жамоани фақат асосий хом ашё бўлган металлар билан таъминлаб берибгина қолмай, завод миқёсида бобокалонларимизнинг темирчилик касбларини ҳам давом эттказиб келмоқдалар. Бугунги кунда бу бўлинма қадимги миллий буюмларимиздан кетмон, болта, ўроқ, теша, шоха, қозонларни ишлаб чиқариб завод ишчи-хизматчиларига арзон нархда сотишмоқда. Ёш мутахассис Саидакбар Азимхўжаев бошқариб келаётган бу бўлинма, ҳозирги қийин шароитларга қарамасдан цехни зарур хом ашё билан таъминлаб турибди.

Жамоанинг иккинчи, яъни графит бўлинмасида асосан пластик қолиплар ва муҳрлар тайёрланиб бошқа бўлинмаларга узатилади.

Цехнинг яна икки механик ва кўчма бўлинмаларида эса токарлик, бурғулаш ва сайқал бериш ишлари бажарилади. Биз худди шу бўлинмаларда бўлим усталарига топшириқлар бериб юрган, 20 йилдан буён бирлашмада меҳнат қилиб келаётган цех бошлиғи Рустам Султонхўжаевдан цехдаги ишнинг бориши тўғрисида сўзлаб беришни сўрадик.

— Бундан бир йил бурун аҳволимиз анча оғир эди, —деб гап бошлади у. — Ўшанда қанчалик уринмайлик бизнинг даромадимиз харажатимизни қоплай олмас эди. Ишчиларимизга маҳсулот таннархи, сифати ва уларнинг сотилиш-сотилмаслигидан қатъий назар ҳар бир иш жараёни бажарилгач ҳақ тўланаверарди. Ҳозир эса бу усулни бекор қилиб иш ҳақини фақат меҳнат натижасига қараб белгиладик. Буни биз шу йилнинг иккинчи чорагидан, яъни, ижара усулига ўтган кунимиздан бошлаб жорий этдик. Бундан ҳеч ким ютқазмади. Шу жумладан ишчиларимиз ҳам. Ҳозир уларнинг ўртача маошлари 2300 сўмни ташкил этади. Биринчи навбатда иш суръати анча ошди. Маҳсулотлар сифати яхшиланиб, меҳнаткашларимизнинг ишга муносабатлари ҳам сезиларли даражада ўзгарди. Эҳтиёт қисмлардан олинаётган фойда ҳам мукофот сифатида ишчиларга бўлиб берилаяпти. Чунки замон талаби шу — ҳамма нарса одамларнинг ўзига боғлиқ бўлиб қолди.

Бундан ташқари ойлик режалар муддатидан барвақт бажарилса, қолган вақтларда турли корхоналар, ширкатлар ва айрим шахслардан буюртмалар қабул қиляпмиз. Келаётган фойданинг 50 фоизи цехимизга, қолгани эса бирлашма жамғармасига ўтказилаяпти. Кўриб турибсизки, бу буюртмалардан жамоамиз ишчилари ҳам, заводимиз маъмурияти ҳам манфаатдор бўлиб қолмоқда.

— Демак жамоа ҳеч бир нуқсонсиз ишлаётган эканда? — сўраймиз ундан.

— Йўқ, албатта. — Менинг юқоридаги фикрларим цехдаги ишлар хамирдан қил суғургандек силлиқ кетаётган экан деган хулосани билдирмайди. Ҳозирги қийин шароитда муаммолар кимларда ҳам йўқ дейсиз?! Бундан бизнинг цехимиз мустасно эмас. Айниқса, ижара усулининг дастлабки кунлари бу жараён бирмунча қийин кечди. Сабаби, ишчиларимизнинг ижара усулини тушунмасликлари ва айрим шахсларнинг хўжакўрсинга ишлаши ва масъулиятсизлик оқибати бўлди деб ўйлайман. Ҳозир анча яхши. Энг асосийси жамоамиз янги усулнинг афзаллигини англаб етиб, уни амалда исботлашмоқда. Буни эса ютуғимиз деб биламан. Бизни цехимизга тааллуқли бўлмаган бошқа бир масала қийнаб келмоқда. У ҳам бўлса, шу пайтгача цехимиздаги эскириб қолган электр асбоблари таъмирланмаган, совуқ ва иссиқ сув ҳажмларини ўлчаб бериб турадиган асбобларнинг етишмаслиги туфайли ишда узилишлар бўлиб турибди. Оқибатда бу камчилик ишчиларимиз ишлаб чиқараётган маҳсулотлар сифатига салбий таъсир кўрсатмоқда. Бу нуқсон бартараф этилгач, цехимизнинг тўлатўкис ишлаб кетишига шак шубҳа йўқ...

Нарзулла ҲАМРОЕВ.

МАҲОРАТ МАКТАБИНИ ЎТАМОҚДА

ЎЗБЕК меъморчилик санъати узоқ тарихга эга. Ана шу кўҳна маданий меросни ўрганиш ва тарғиб қилиш йўлида умумтаълим мактабларида режали равишда кўпгина ибратли ишлар олиб борилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигига қарашли Т. Н. Қори Ниёзий номли Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти негизида «Ўзбекистон меъморчилиги болалар ижодида» деган махсус бадиий экспозициянинг ташкил этилиши маърифат ходимлари ва ижодкор ёшларнинг бу кўҳна санъат билан яқиндан танишишлари учун кенг йўл очиб берди. Кўргазмада болалар тасвирий санъати ижодиётига доир кўплаб қизиқарли асарлар ҳам бор.

Ижодкорлик ва маҳорат мактаби вазифасини ўтаётган мазкур экспозиция янги кўргазмалар билан тўлдириб борилади.

Севара АЪЗАМОВА.

СИҲАТ-САЛОМАТЛИК

ДОРИ-ДАРМОНЛАР КЎПАЯДИМИ?

ИТТИФОҚ давлатининг парчаланиб кетиши, хўжалик алоқаларининг бузилиши, нарх-навога эркин тус берилиши муносабати билан таъминотчиларнинг ўтказаётган сиёсати сабабли, Тошкент шаҳри аҳолисини дори-дармон билан таъминлаш борасида маълум қийинчиликлар туғилмоқда.

Бугунги кунга келиб шаҳарни дори-дармон билан таъминлаш 42,7 фоизни ташкил этган. Корвалол, кордиамин, валидол, анальгин, мезатон, камфора ва шу каби зарур препаратлар етарли даражада келмаяпти.

Ҳозирги кунгача 175 та доимий таъминотчиларнинг фақат 96 таси билангина шартномалар тузилган. Қолганлари эса хом ашё йўқлигини баҳона қилиб шаҳар тиббиёт муассасалари билан алоқани бутунлай уздилар.

Валюта воситаларининг етишмаслиги сабабли чет элда ишлаб чиқарилган дори-дармонлар билан мустақил давлатимизни таъминлаш сусайиб кетди.

Вазиятни Тошкент кимё-доришунослик заводи ҳам қутқармаяпти. Бу ерда 80 га яқин турдаги дори-дармонлар ишлаб чиқарилмоқда. Аммо ҳозир республикамизда бу дори-дармонлар турини янада кенгайтириш борасида маълум тадбирлар кўрилмоқда.

— Тошкент шаҳар «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам оғир молиявий иқтисодий аҳволга тушиб қолди, — дейди бирлашма бош директори Алихон Мўминов. — Сабаби ишлаб чиқарувчи заводлар ўз маҳсулотларини бозор нархида сотиши ва дори-дармонларнинг улгуржи ва чакана нархлари ўртасидаги катта тафовутлардир. У ҳозир 500 миллион сўмдан ошиб кетди.

Ундан кейин кўпчилик таъминотчиларимиз ўзларининг маҳсулотларига бизлардан алмашиш усулида бошқа халқ хўжалик молларини талаб қилишяпти. Масалан Уфа шаҳрининг кимё-тиббиёт корхонаси «Хлорамин моно» деб аталувчи маҳсулоти ўрнига пойтахт дорихоналарида камчил бўлган 40 дан ортиқ дори-дармонлар сўрашмоқда. Тожикистон кимё-тиббиёт корхонаси «Хлорний известь» учун халқ хўжалиги молларидан ип мато газламалари ва ўсимлик ёғи талаб қилишмоқда. Челябинск кимё-доришунослик заводи эса «Димедрол» дорисига озиқ-овқат маҳсулотлари сўрамоқда ва ҳоказо.

Собиқ Иттифоқнинг кўпгина республикаларида ҳам шу вазият юзага келганда, бирлашмада чакана ва улгуржи нархлар ўртасидаги тафовутни бартараф этиш учун маълум тадбирлар кўрилди. Айни пайтда айрим тоифадаги беморларни ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадида ҳам кўп ишлар қилинмоқда. Масалан, мазкур тоифадаги бемордардан 45 та гуруҳ тузилди ва уларга дори-дармонлар имтиёзли равишда сотилмоқда. Бу ҳар йили 5 миллион сўмга яқин маблағни талаб этади. Улуғ Ватан уруши ногиронларига 1991 йилнинг ўзида 830 минг сўмлик, 3 ёшгача бўлган болаларга 720 минг сўмлик, яхши таъминланмаган оилаларга 894 минг сўмлик, ҳомиладор қамқон аёлларга 226 минг сўмлик, бўғма касаллиги билан оғриган беморларга 60 минг сўмлик, қанд диабети билан оғриган касалларга 490 минг сўмлик дорилар берилган.

Бир ёшгача ҳамда уч ёшгача бўлган сурункали касал болаларни узлуксиз дори-дармонлар билан таъминлаш мақсадида 34 та дорихонада улар учун заҳиралар ташкил этилган. Дори-дармонларга бўлган танқисликнинг олдини олиш мақсадида фитобарлар ташкил этилмоқда. Ундан ташқари 150-дорихона қошида гомеопатик бўлим ташкил этилди ва ишга туширилди. Хорижий мамлакатлардан дори-дармонлар фақат валютага сотиб олинаётганлиги туфайли бирлашма ўз ҳисобидан чет эл пулига эга бўлиш мақсадида 7-дорихона қошида валютага дори сотадиган бўлим ташкил қилмоқда.

Дори-дармонлар таъминотини янада яхшилаш мақсадида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидаги заводлар, Югославия, Туркия фирмалари билан узвий алоқалар боғлаш, дори-дармонларни етказиб бериш ва янги технологик линиялар сотиб олиш борасида кўп нарсалар қилинди. Келажакда дори-дармон ишлаб чиқарувчи кичик корхона ва фирмалар, қўшма корхоналар тузиш кўзда тутилмоқда.

Ҳозирги кунда дорихоналар тармоғида дори-дармон ишлаб чиқариш, қадоқлаш, доривор хом-ашё йиғиб, ундан хилма-хил дори шаклларини тайёрлаш билан шуғулланувчи «Сайдона», «Луқмони ҳоким», «Райҳон» кичик корхоналари, «Ибн Сино» фирмаси ишлаб турибди.

Юқорида таъкидланганидек Иттифоқ парчаланиб, мустақил республикамиз бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтгандан кейин шаҳар корхона ва бирлашмалари қийин аҳволга тушиб қолди. Бундан Тошкент шаҳар «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ҳам мустасно эмас. Бироқ бу иқтисодиётимизнинг барча жабҳаларида бўлгани каби вақтинчалик қийинчиликдир. Чунки мустақил республикамиз ҳозирги кунда ҳамма соҳаларда чет эл фирмалари билан қўшма корхоналар қуриш ишларини ривожлантириб юборди.

Ғулом ЮСУПОВ.

Шифокор маслаҳати

ОЛДИНИ ОЛСА БЎЛАДИ

САРИҚ касали тиббиётда вирусли гепатит номи билан юритилиши кўпчиликка аён. У ўткир юқумли ичак касалликлари гуруҳига мансуб бўлиб, аҳоли орасида кенг тарқалади ва одамларнинг ёшига қарамай, уларга зарар етказади. Сариқ касали билан кўпинча боғча ва мактаб ёшидаги болалар касалланади.

Касалликнинг енгил шакли билан оғриган беморлар теварак-атрофдаги кишилар учун айниқса хавфлидир. Чунки улар ўзларини соғ деб ҳисоблайдилар ва шифокорга мурожаат қилмайдилар. Натижада бундай кишилар ўз атрофидагиларга касалликни юқтириб юришади. Бемор тарқатган вируслар сувга аралашиши, уй-рўзғор буюмларига чанг билан ўтиши мумкин.

Касалликка энди чалина бошлаган ҳамда сариқ касали бошланганига 10—12 кун бўлган беморлар касалликни ҳаммадан кўпроқ юқтирадилар. Кўпинча вируслар касалдан соғлом кишига қўл бериб кўришилган вақтда, бемор фойдаланган уй-рўзғор буюмлари ишлатилганда юқади. Бу хасталикка кўпроқ шахсий гигиена қоидаларига риоя қилмайдиган кишилар чалинадилар. Манбаларда қайнамаган сув ичиш орқали вирусли гепатит оммавий равишда тарқалганлиги тўғрисида мисоллар келтирилган.

Вирусли гепатит аломатлари аста-секин ривожланиб, касаллик юққанидан кейин, орадан уч-тўрт ҳафта ўтгач намоён бўлади. Бемор тинка-мадори қуриб бораётгани, боши ва қорни, айниқса қорнининг ўнг томонидан юқори қисми қақшаб оғриётганидан шикоят қилади. Бунда аслида жигар атрофи (баъзан эса қорин) оғрийди, иштаҳа йўқолади, оғизда аччиқ сув пайдо бўлиб, кўнгил айнийди, ҳиқичоқ тутади. Гепатитнинг олди қанчалик барвақт олинса ва даволаш муолажалари бекаму-кўст бажариб турилса, беморни даволаш шунчалик осон кечади.

Хасталикнинг олдини олишда қўл ва тирноқларни тоза тутиш, ҳўл мева ва сабзавотларни истеъмол қилишдан олдин яхшилаб ювиш, пашшага қарши курашиш муҳимдир. Теварак-атрофдаги майдонларни ўз вақтида дорилаб-зарарсизлантириш, кўча ва ҳовлиларни супуриб-сидириб ахлатдан тозалаб туриш керак. Маиший чиқиндиларни қопқоғи маҳкам ёпиладиган идишларга ташлаш зарур.

Ифлосланган сув одатда юқумли ичак касаллигининг тарқалиш манбаларидан бири ҳисобланади. Шу сабабли сувни зинҳор ифлослантирмаслик керак. Озиқ-овқат маҳсулотларини ёпиқ идишларда сақлаш ҳам катта аҳамиятга эга.

Ҳозирги вақтда кўп сонли тиббиёт ходимларининг катта бир гуруҳи кенг миқёсда даволаш ва профилактика ишлари олиб бормоқдалар. Шаҳар санитария-эпидемиология хизмати вакиллари ошхоналар, озиқ-овқат дўконлари, болалар муассасалари, ётоқхоналар ва бошқа жойларда мунтазам назорат ўрнатмоқдалар.

Хатира ҒАНИЕВА,
Тошкентдаги 14-болалар поликлиникаси шифокори.

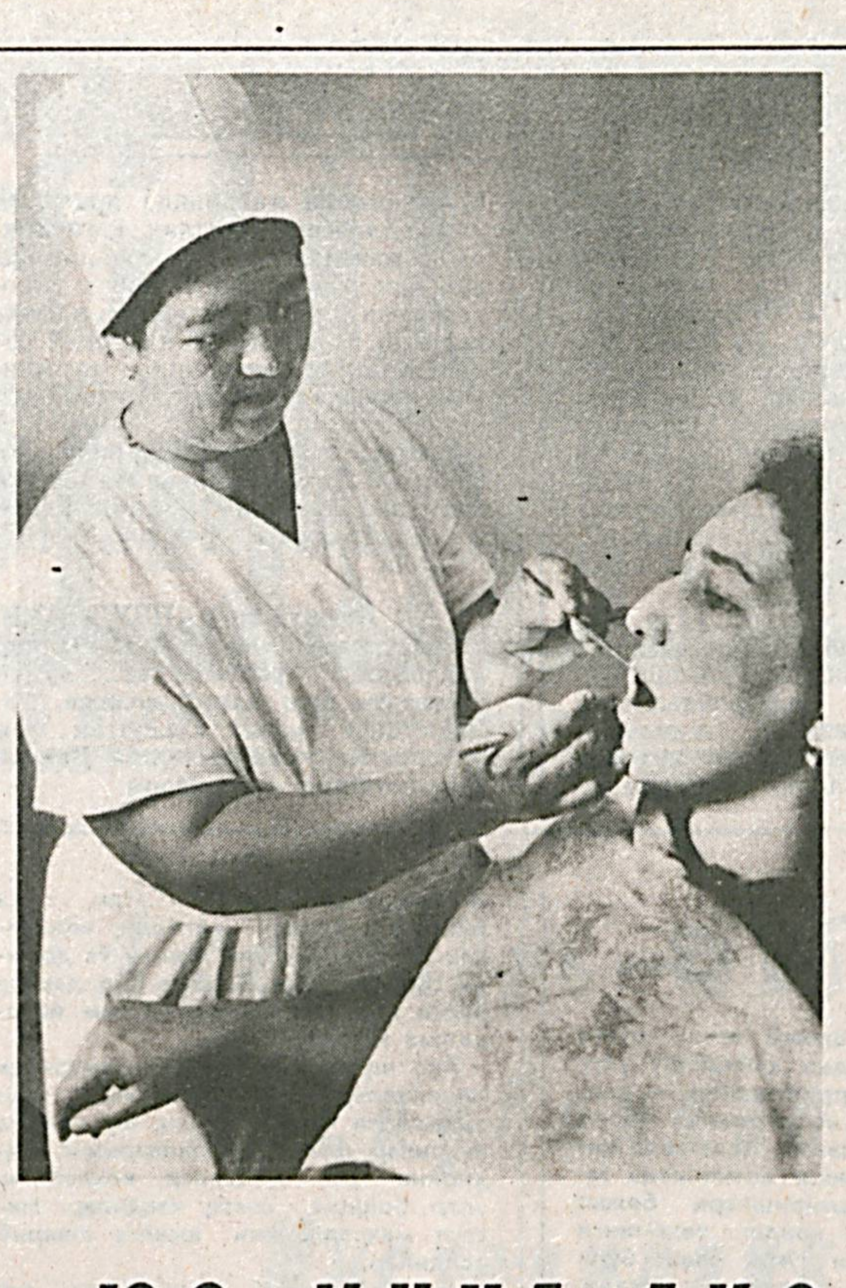

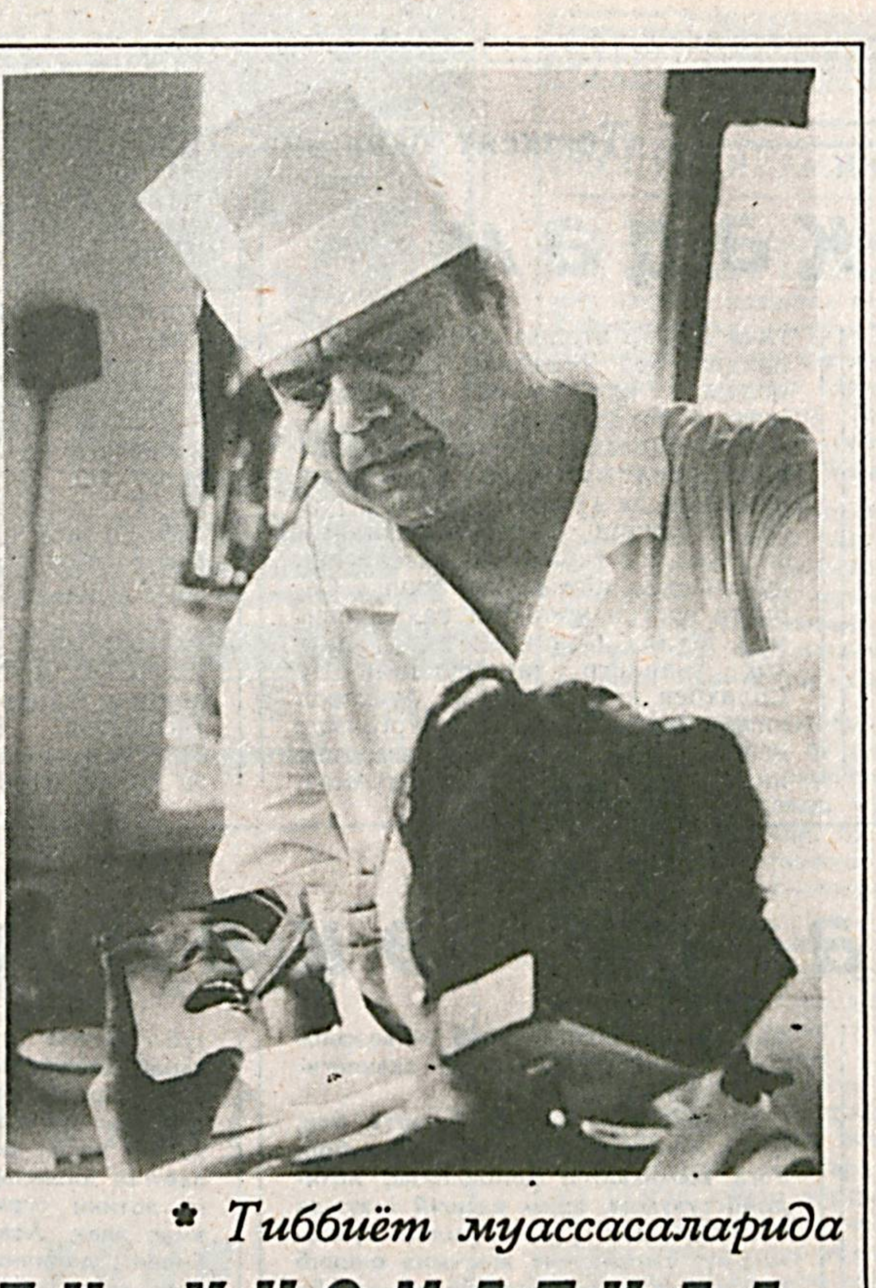

Тиббиёт муассасаларида

ЮЗ МИНГ АҲОЛИ ХИЗМАТИДА

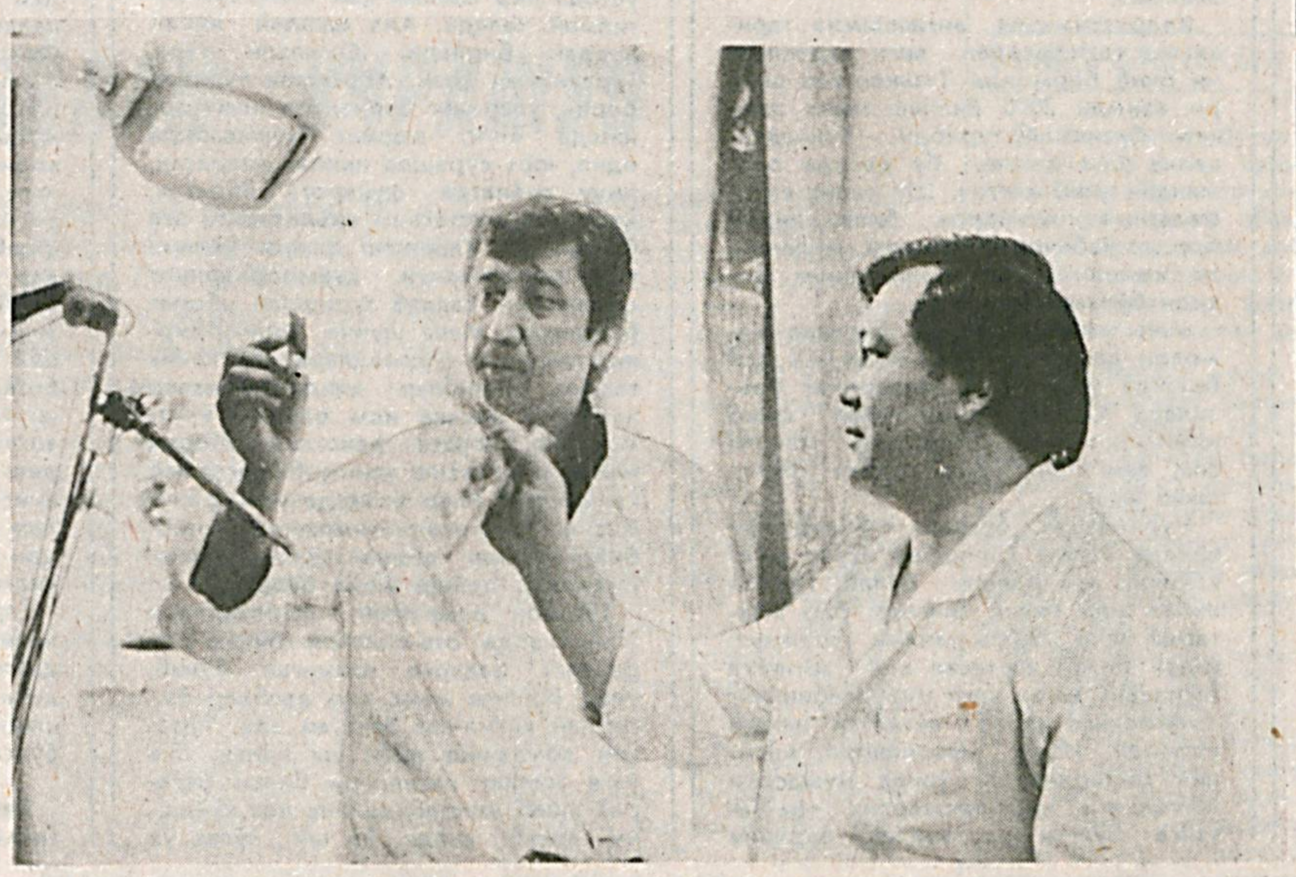

ТИШ даволаш ҳам кичик бир операциядек гап. Уни яроқли ҳолга келтириш учун бемор билан бирга шифокор ҳам машаққат чекади. Пойтахтимизнинг Қорақамиш даҳасидаги 7-тиш касалликларини даволовчи шифохонаси ходимларида ана шундай беморга ҳамдардлик ҳиссиёти кучли. Даволаш, жарроҳлик, ортопедия, физиотерапия ҳамда рентген каби бўлимларга эга бўлган ушбу муассасада юқори малакали шифокорлар қарийб 100 минг аҳолига кўнгилдагидек хизмат кўрсатишмоқда.

Аммо бугунги иқтисодий тақчиллик бир қарашда тинчгина кўринган ушбу соҳани ҳам четлаб ўтмади. Оддийгина оғриқ қолдирувчи қурилма фалон минг сўм. Шифохона жамоаси эса бундай пайтда довдираб қолишмади. Бош шифокор Тўлаган ҳожи Мусашайховнинг айтишича, ҳозирда шифохона жамоаси бир қанча корхоналар, жумладан «Семурғ» Тошкент ўйинчоқ ишлаб чиқариш фабрикаси, чинни заводи, металлни қайта ишлаш комбинати ва 1-автокорхона билан тузилган шартномага кўра мазкур корхоналарнинг ўзида ишчи-хизматчиларга малакали хизмат кўрсатмоқда. Шифохонага тушган маблағни эса замонавий тиббий асбоб-ускуналар сотиб олиш ҳамда муассасани кенгайтиришга сарфлаш режалаштирилган. Бу эса ўз-ўзидан аҳоли саломатлигини янада яхшиланишига олиб келади.

Дарҳақиқат, бугунги кунда ўз касбининг устаси бўлиш камлик қилмоқда. Шу боисдан тадбиркорлик асосий мезонга айланган.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

СУРАТЛАРДА: бемор хизматида терапевт-стоматолог Муборак Мақсудова, ортопедия бўлими мудири Муҳаммадсахий Аюпов беморга касалланган тишини кўрсатмоқда; юқори тоифадаги терапевт-стоматолог Сирожиддин Расулов ҳамда жарроҳ-стоматолог Қуролбек Жумагалиевлар рентген натижаларидан хулоса қилишяпти.

Андрей Пишненко суратлари.

Пойтахтимиз меҳмонлари

«ХАЛҚИНГИЗ ҲАҚИДА СЎЗЛАБ БЕРАМАН»

● Миллий қадриятлар тикланиб, кўҳна тарихимиз ўрганилаётган, қадимий удумларга қайтилаётган бир даврда ўзбек халқининг тили, маданияти ва тарихини хориждаги олимлар катта қизиқиш билан ўрганишяпти. Айни кунларда Америка Қўшма Штатларининг Блумингтон шаҳридаги Индиана университети ўртаосиёшунослик факультети ўқитувчиси, ўртаосиёшунослик фанлари номзоди Довуд Тайсон пойтахтимизда меҳмон бўлиб, илмий изланишлар олиб боряпти, ўз ихтисослиги бўйича малака оширмоқда. Биз унга бир неча савол билан мурожаат қилдик.

⊙

— Ҳурматли Довуд, айтингчи, Тошкент сизда қандай таассурот қолдирди!

— Мен шаҳрингизга ўтган йили рафиқам билан Наврўз байрамини нишонлашга келган эдим. Ўшанда ўзбек халқининг меҳмондўст, бағри кенг экани бизда катта таассурот қолдирди. Шунингдек, пойтахт жамоли, унинг кенг кўча ва хиёбонлари, осмонўпар уйлари, айниқса сувлар тўлиб оқадиган анҳорлари кишини мафтун этади. Бу йил бозор иқтисодиёти туфайли бозорларда нарх-наво ошган, лекин тўкинчилик ҳамон ўша-ўша. Демоқчиманки, юртингиз кишилари меҳнаткаш, соҳибкору миришкор экан, тангликлар узоқ вақт давом этмайди. Яқин кунларда Ўзбекистон халқи шубҳасиз фаровон ҳаёт кечира бошлайди. Мен қишлоқларда бўлганимда ҳам ана шундай фикр-мулоҳазаларнинг гувоҳи бўлдим.

— Яхши истакларингиз ижобат бўлса ажаб эмас. Сиз вилоятларда бўлиб, у ерда ҳам бевосита тарихимиз, тилимиз, маданиятимиз, миллий урфдатларимизга қизиққан бўлсангиз керак, тўғрими!

— Ҳа, албатта. Америкада кўпчилик Ўрта Осиё халқларига катта қизиқиш билан қарашади. Мен ҳам шу туфайли ижодий ишга қўл урдим. Мана энди ўзбек халқининг ўзига хос томонларини ўз кўзим билан кўряпман. Насиб бўлса, докторлик диссертациясини ҳам шу ерга келиб ёзиш ниятим бор.

— Дастлаб ўзбек тилига қизиқиш сизда қачон уйғонган!

— Бу тилга энг аввало мен ўрта мактабни туғаллаб, армия хизматига чақиришганда меҳр қўйиб қолганман. Хизмат бурчимни Миср, Туркия, Корея, Германия каби мамлакатларда ўташимга тўғри келди. Ўша ерлик халқларнинг одатлари, тиллари менга бошқачароқ таъсир этди шекилли, хизматдан бўшагач, Филадельфиядаги университетнинг халқаро муносабатлар факультетига ўқишга кирдим. У ерда 4 йил ўқиб, хитой, рус ва бошқа тилларни ўргандим. Ўша ерда илк бор ўзбек тили ҳақида эшитиб, унга қизиқишим ошди. Шунда устозларим мени Индиана университетида ўқишни давом эттиришга таклиф этишди. Бу ерда 5 йил давомида ўзбек халқининг бой маданий мероси, адабиёти, тарихи ва тилини чуқур ўргандим. Ниҳоят, шу йил май ойида Тошкентга келиб номзодлик диссертациясини ёқладим. Унинг мавзуси «Туркистонда инқилобга қадар саводхонлик» деб аталади.

— Довуд, сизнинг ўзбек тилидаги талаффузингиз жуда чиройли. Айтингчи, оила аъзоларингиз ҳам бу тилни билишадими!

— Ҳозирча йўқ, лекин рафиқам қизиқиб ўрганяпти.

— Америкага қайтиб боргач қандай ишларни режалаштиряпсиз!

— Дастлабки ишим — Тошкент шаҳри, унинг бағри кенг одамлари тўғрисида юртдошларимга сўзлаб бераман. Сўнгра эски ўзбек ёзувини ўрганишга киришиб, докторлик ишимни бошлайман. Унинг мавзуси асосан Ўзбекистондаги ўрта ва олий таълим ислоҳотига бағишланади. Келгусида ҳозирги кунда ўрта мактаб дарсликларига киритилган ўзгаришлар, қайта яратилаётган ўқув қўлланмалари ва бошқа манбаларни ҳам чуқур ўрганиш ниятим бор.

Зулфия ДЎСМУҲАМЕДОВА.

Халқ табобатидан

Улуғ аллома Абу Али ибн Сино таълимоти, «Мажмуан ҳикоёт ва тиб» китоби, шунингдек кўплаб бошқа рисолаларда халқ табобатининг ноёб дурдоналари ўз ифодасини топган. Қуйида биз улардан айримларини эътиборингизга ҳавола этаяпмиз.

ЙЎТАЛГАНДА
Сутга анжирни солиб, қайнатиб ичган замон,
Ким йўтал бўлса, йўталдан қолмагай зарра нишон.

ОВОЗ БЎҒИЛГАНДА
Ҳар кишининг овози чиқмай бошдан хуш қочар,
Турп сувидан ғарғара қилса уни дарҳол очар.

ҚУЛОҚ ОҒРИГАНДА
Сен сигир пешобидан уч қатра томизсанг, қулоқ
Оғриғи даф бўлгай-у, дарди кетар сендан йироқ.

КЎЗ ИЛЛАТЛАРИ ТАДБИРИ
Бўлса пайдо кўзда ҳар дард сурка оҳу ўтини,
Айлагай тезда халос ҳар иллати бўлса уни.

ҚОННИ ТЎХТАТИШ
Гар баданнинг қай еридан қон оқиб бўлса равон,
Тўхтатар лола сувидан унга суркалган замон.

ТУМОВ ТАДБИРИ
Сен зиғирни куйдириб, тутунига бурнингни тут,
У тумовни йўқотиб, дардни қилар тезда унут.

ТАШНАЛИК ВА ИСИТМА ТАДБИРИ
Сен ровочга майл этсанг, ташналик бўлгай узоқ,
Танда бўлса иситма этгай уни сендан йироқ.

КЎЗГА ОҚ ТУШГАНДА
Кўзга оқ тушса, э ўртоқ, кимга ҳам у наф этар,
Сен қуён ўтин қурит, туй, кўзга сурка, даф этар.

ОҒИЗ КУЙГАНДА
Гар кишининг оғзи куйса, чорасин билмоқ керак,
Тезда кашнич суви бирла ғарғара қилмоқ керак.

ЮЗ ДОҒИ ТАДБИРИ
Турп уруғин майдалаб, сирка бирла сурт юзингга,
Юз доғи кетгай, кўринмас қайтадан у кўзингга.

НАФАС ҚИСГАНДА
Гар нафас сиқса кишида ўрнидан тургач наҳор,
Яхши ҳидли нарсаларни айласин ўзига ёр.

Тўпловчи: Маҳкам ҲАКИМОВ.

Соғлиғимиз манбалари

Ҳаётнинг бебаҳо чашмаси

БУЛОҚ сувлари тоза, муздеклиги ва шифобахшлиги билан алоҳида ажралиб туради. Саломатлик учун ниҳоятда зарур бўлган бундай манбалар атмосфера ёғинлари, қисман эса сой ўзанидаги карст ўпқонларига «ютилувчи» оқар сувлар ва карстланувчи тоғ жинсларига туташ тоғ жинсларидан келиб қўшилувчи ер ости сувларидан ҳосил бўлади. Қулай шароитлар мавжуд бўлган тоғларда ер ости сувларининг катта заҳираси йиғилиб, узоқ муддат сақланади ва аста-секин булоқ сувларининг сув сатҳи юқоридан пастга қараб оқиб боради. Шу боис тоғларнинг юқори қисмидаги булоқ сувлари камайса-да, тоғ этагидаги чашмалар қуримайди.

Тоғ ён бағирларидан чиқувчи булоқлар энг кўп тарқалган бўлиб, уларни темир қувурлар орқали яқин орадаги аҳоли яшаш жойларига, шунингдек дам олиш оромгоҳларига «тортиқ» қилиш мумкин. Иккинчи гуруҳ булоқлар эса дарё водийларидаги зинапоясимон террасалардан чиқиб, атрофдаги Хўжакент, Қорабулоқ, Полвонак каби кўплаб қишлоқларни оби-ҳаёт билан таъминлайди.

Биз тилга олаётган юзлаб булоқлар тоғлардаги оби-ҳаёт бўлиб қолмай, балки текисликдаги тириклик манбаи ҳамдир. Шунга кўра уларнинг фарқи, тўйиниш манбалари, сув йиғиш майдонлари ер остидаги ҳаракат йўналишлари, оқим манбалари, кимёвий таркиби, ҳарорати, ёғин миқдорининг сув сарфига таъсир қилиш муддатини аниқлаш ва бошқа масалалар узил-кесил ҳал бўлганича йўқ.

Ер ости сувларининг бебаҳо тури бўлган булоқларни илмий жиҳатдан ўрганибгина қолмай, ота-боболаримиздек уларни қадрлашимиз ҳамда мусаффо бўлишини таъминлаш учун курашмоғимиз лозим.

Исмоил ОТАЖОНОВ,
республика ёш саёҳатчилар ва ўлкашунослар марказининг ходими.

Шаҳримизнинг қурилиш бош бошқармаси тиббиёт-санитария қисмига қарашли дорихона мудири Тўхтамурод Орифжонов номини барча ҳамкасблари ҳурмат-эҳтиром билан тилга олишади. У ўзининг 40 йиллик меҳнат фаолияти давомида халқ саломатлиги йўлида бор билим ва маҳоратини аямади.

СУРАТДА: Тўхтамурод Муҳаммаджонович ҳамкасблари (чапдан ўнгга) доришунослар Доно Толипова ва Карима Оқиловалар даврасида.

Рустам Шагаев сурати (ЎзА).

Сўраган эдингиз...

СУВЧЕЧАК

⊙ Ҳар бир она боласи бетоб бўлиб қолганда аввало хасталикни аниқлай олиши муҳимдир. Мен бу борада бироз тажриба тўплаганман. Аммо яқинда кенжа фарзандимнинг баданига майда тошмалар тошганда қандай касаллик эканлигини билолмадим. Шифокорлар сувчечак, деб айтишди. Илтимос, бошқа оналар ҳам билиб қўйишлари учун шу хасталик тўғрисида маълумот берсангиз.

**Сайёра РАСУЛОВА,
кўп болали она.**

СУВЧЕЧАК—юқумли касаллик, уни фильтрланувчи вирус келтириб чиқаради. Вирус носоғлом боланинг қонида ва баданидаги тошмалар — пуфакча суюқлиги ҳамда пуфакчанинг қуриб тушаётган пўстлоғида бўлади.

Хасталик 3—10 ёшгача бўлган болаларда учрайди. У кўпинча тўсатдан бошланади. Бемор ланж бўлиб, иситмаси кўтарилади. Кейин баданининг турли жойларига тўғноғич бошидек, доғсимон тошма тошади. Бир неча соатдан кейин тошма ичига суюқлик тўпланиб, атрофи қизаради. Кўп ўтмай пуфакчалар хира тортиб ёрилади, ва ўрни қорақўтир бўлиб қолади.

Сувчечакнинг давоси: бемор марганцовка солинган нимтатир сувда чўмилтирилади. Пуфакчаларга йод, бриллиант яшили суртилади. Оғиз 2 фоизли борат кислота эритмаси билан чайилади ёки артилади.

Бу тавсиялар фақат мутахассис билан маслаҳатлашиб қилинади. Ўзингизча даволаманг. Акс ҳолда касаллик зўрайиши мумкин.

Самиғжон ШАРИПОВ,
болалар шифокори.

СОЧ НЕГА ТЎКИЛАДИ?

Қуйидаги рақамларга эътибор беринг. Бошдаги соч толаларининг сони 30 мингдан 150 мингтагача боради. Бир квадрат сантиметрда 18—320 та тола бор. Одатда малла соч толаси бир мунча йўғонроқ, қизғиш-сариқ тола эса йўғон бўлади. Киприклар 150—200 кун, соч 2—4 йилгача яшайди. Аёллар сочининг умри 10 йил. Соч бир ойда 1—1,5, бир йилда 12—15 сантиметр ўсади. Хўш, шундай ажойиб хусусиятларга эга бўлган соч нега тўкилади? Унинг олдини олиш мумкинми? Биз мана шу саволларга жавоб беришни Улуғбек районидаги 3-тери-таносил хасталиклари диспансери шифокори Эркатош Муродовадан илтимос қилдик.

— Аввало шуни айтиш керакки, мен шу соҳада 13 йилдан бери ишлаяпман. Кексаларимизнинг таъкидлашича, илгари аксарият одамларнинг сочлари қалин, қоп-қора ҳамда узун бўлган. Ҳозирги кунга келиб сочи тўкилиб кетаётгани, шунингдек тепакал бўлиб қолганидан шикоят қилувчилар кўпайди. Биз бунинг сабабларини аниқлаб, даволашга ҳаракат қилаяпмиз.

Атроф-муҳитнинг носоғломлиги, керакли дори-дармонларнинг етишмаслиги, шунингдек терида турли хил яраларнинг пайдо бўлиши оқибатида соч тўкилиши мумкин. Бундай ҳол ижодий иш билан шуғулланаётган кишиларда кўпроқ рўй беради, деган тахминлар бор. Бу фикрда жон бор, албатта. Сабаби, уларнинг асаби ниҳоятда қаттиқ толиқади.

Бошнинг айрим соҳасини узоқ вақт давомида бирор нарса тўхтовсиз равишда босиб турса, терининг нормал яшаш шароити бузилади: қон томирлар эзилади ва қон етарли миқдорда тушмайди. Оқибатда сочнинг ўсиши ёмонлашади, кейин ўсмай қўяди ва бутунлай тўкилиб кетади. Бундай ҳол касбнинг табиатига кўра оғир бош кийими кийиб юрадиган одамларда, масалан, ҳарбий хизматчиларда, милиция ходимларида, шахтёрларда ва бошқаларда кўп кузатилади. Доимо бош кийими кийиб юриш натижасида ҳам тоза ҳаво етарлича тегмайди, терлаган бош буғлана олмайди, бу ҳам сочнинг бутунлай тўкилиб кетишига олиб келади.

Фақат эркакларнинг сочи тушиб кетади, аёлларда эса бундай бўлмайди, деган фикр тўғри эмас. Эркакларнинг сочи одатда пешонадан ва икки чаккадан ёки бошнинг тепасидан, баъзан айни бир вақтда пешана билан бошнинг тепасидан тўкила бошлайди. Орадан бир қанча муддат ўтгач бу иккала соҳа туташади ва бошнинг тепа қисмидаги соч бутунлай тушиб кетади. Аёллар сочи эса бошнинг айрим жойидан эмас, балки ҳамма ёғидан баравар тўкилади, бунда 5—10 фоизгина соч қолади ва терини ёпиб туради.

Кўпинча сочнинг тўкилиб кетиши бош териси ва сочдаги ўтиб кетган замбуруғ касалликлари сабабли содир бўлади. Бу касалликларнинг пайдо бўлишига асосан шахсий гигиена қоидаларига риоя қилмаслик сабабчидир.

Сочнинг яхши ўсиши учун «Кострово ёғи», «Хина суви», «Хина пўстлоғи экстракти» препаратларини тавсия қиламиз. Шунингдек, «ЛИО-4» лосьонини суртиб туриш яхши натижа беради. Уни ҳафтада 2—3 марта бош терисига ишқаб суртилади.

Латофат НАМОЗОВА.

* Акс садо *

«Тошкент оқшоми», 1992 йил 17 июнь

Илк қадам

ТАРИХ илми содир бўлган воқеаларнинг фикрдаги инъикоси ҳақида мантиқий мулоҳаза юритмоғи лозим эди. Аммо кейинги 127 йил мобайнидаги тарихий асарларнинг аксарияти бу вазифани бажаролмай келди. Энди мустақиллик сиёсати тарихимизни ўрганиш ва тўғри ифодалаб беришга йўл очиб бермоқда. Тарихчи олимларимиз бу бахтли имкониятдан тўла фойдаланишга уринмоқдалар. Бу соҳада тарих фанлари доктори Ҳамид Зиёевнинг «Тошкентни босиб олиниши» мақоласи пойтахтимиз тарихи қандай бўлса, ўшандайлигича тасвир этишда илк қадамлардандир, деб ўйлайман. Ушбу мақолада айрим мулоҳазаларимни айтмоқчиман:

1. Мақолада Тошкентни 1865 йили фаол муҳофаза қилганлардан бири ва генерал Черняев тузган сулҳнома қалбаки экани айтилган. Бу Солиҳбек ким эди ўзи, бу савол кишиларни, албатта, уни ўрганишни керак бўлур. Лекин, биз бу ерда кичик бир маълумот бермоқчимиз, холос. Шажарашунослик жиҳатидан қараганда, у киши машҳур Шайх Зайниддин Бобо Тошкандийнинг шажараси («Фан ва турмуш», 1991, № 10 қараш мумкин) алоқадордир. Бу шажаранинг 41-авлодларидан бири Сайид Маҳмудхўжанинг набираларидан бири Абдураззоқ Эшоннинг қайнотаси мана шу Мулла Солиҳбек охунд додхоҳ бўладилар. Шажара авлодлари, жумладан биз ҳам, бундай қаҳрамон ватандошимиз билан ҳақоний равишда фахрланиб келамиз.

2. «Тарих — келажак учун хизмат қилмоғи лозим» маъносида ёдгорлик яратиш ва ўрнатиш ниҳоятда зарур ва фойдалидир. Бизнингча, Ватани (жумладан Тошкентни) минг йиллаб муҳофаза қилиш тарихининг панорамаси Мустақиллик майдонида яратишга мўлжалланган Озодлик ёдгорликлари мажмуига кирса табиий бўлур эди. Бунинг учун қайси воқеаларни ва шахсларни илмий-тарихий ва ижтимоий-ҳаққоний равишда танлаб олинишини таъминловчи нуфузли ҳукумат — жамоат комиссиясини тузмоқ лозим, унинг маслаҳат кенгашига профессор Ҳамид Зиёев ва бошқа мутахассисларни таклиф этиш фойдали бўлур эди.

Омонулла ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институти бош илмий ходими, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, Беруний номидаги Давлат мукофотининг совриндори.

Ғафлатда эканмиз

1920 ЙИЛЛАРДА дунёга келган тенгқур дўстларимиз билан юртимиз тарихи устида суҳбатлашар эканмиз, кун сайин саводсизлигимиз билиниб қолмоқда.

Аждодларимиз ҳақида асосли, бирор инобатга ўта оладиган хат-ҳужжатга эга эмасмиз. 30-йилларда мактабга қадам қўйган бўлсак, «қизил истилочилар» тизимига монанд тузилган дастур орқали, биз тарихимизни улар тушунчаси орқали англай бошладик. Биз яқин-яқингача Ўзбекистонда инқилобга қадар 2 фоиз саводли кишилар бўлган дейишса, шу қадар қолоқ халқмизми, деб ўзгалардан андиша қилар эдик. Гўё совет ҳокимияти саводсизликни битириш жабҳасида бир уриниб кўрган эди. 30-йилларда саводсизликка узил-кесил хотима бердик, деб дунёга жар солдик. Ўқишни чала-чулпа тугатган ўша саводхонлар бир бадиий китобни охиригача ўқишга кучи етмасди. Бу даврда алифбомиз уч марта ўзгарди. Бизнинг қайси биримиз саводлигу, қайси биримиз саводсиз эканлигимизни билмай қолдик. Шу тариқа тарихимиз ҳам уч қабристонга дафн этилдики, қайси биридан фойдаланишга ақлимиз етмай қолди.

Истиқлол шабадаси орқали ғафлатда 70 йил ҳаёт кечирганимиз рўйрост билиниб қолди. Маърифат бобида уч марта юз берган бу ўзгариш замирида миллатни маълум қобиқ ичида асраб, илм-зиёга қарши қўйилган бир найранг эканлигини, истиқлол муждаси эсган ондан бошлаб англай бошладик. Шу кунга қадар, «Яша Шўро!», партия бизнинг онгимиз, шууримиз, деб минбарлардан туриб, хўп бақирибмиз, ўз ортимиздан ёшларни етаклаб кетавериб-миз. Интилишимиз сароб эканлигини билмаган эканмиз.

Халқимизда: «Олдин ўзингга боқ, кейин, ноғора қоқ», деган нақл бор. Ўзга мамлакатни қолоқликда, ибтидоий тузумда, ярим ваҳший тузумда яшайди, деб улар устидан кулибмиз-ку, ўзимизнинг этагимиз очилиб ётганлигидан бехабар бўлибмиз. Бу аламли ибораларни айтишдан мурод шуки, ўз тарихимизни оёқ-ости қилиб, бошқа кўчаларда дайдиб юрган эканмиз.

Қадриятимизни англашимиз тарихимиз саҳифасидан янги варақларни очиб бермоқда. Тошкентдек шаҳри азимда 2000 йиллик тарих ҳали қати бузилмай турибди. Қанчадан-қанча улуғ зотлар бу даврда орамиздан ўтиб кетган. Шу тарих саҳифаларига ақл-идрок билан кириб борсак ўзбекнинг кимлиги, маданияти, камоли инсон эканлигининг шоҳиди бўламиз.

Мен ушбу мақолада биргина Камолон даҳасида ўзимизнинг XX аср бошида ўтган улуғ зотларнинг баъзилари ҳақида озми-кўпми фикр юритмоқчиман. Шояд шу мақола ҳам денгиздан бир томчи бўлса ажаб эмас.

Нуриллабек, оталари Убайдуллабеклар Мулла Солиҳбек охунд додхоҳнинг набиралари бўлиб, Нуруллабек мен билан тенгқур, бир мактабда ўқиб, бирга таълим олганмиз: «Қази билан қартасан асл зотингга тортасан» деган нақл Нуруллабекнинг зоти-покига қараб айтилган нақлга ўхшайди. Илму маърифатда, инсоний хислатларнинг ўзида мужассам топганлиги, инсонпарварлик, она-Ватанга бўлган фарзандлик бурчини туб-тубигача тушуниб етиш, шунга қараб ҳаётда қадам қўйиш шу улуғ инсонларнинг зурриётларига — қондан қонга ўтиб келаётганини кўриб қаноат ҳосил қиламиз. Қуда-анда қилаётган кишиларнинг совчиликда тагги зотини суриштиришлари бежиз эмас экан. Асли қоида: тенг-тенги билан дейилиши тўғри экан. Буни ҳаёт қайта-қайта тасдиқлаб келади.

Шу улуғ зотлар билан Камолон даҳасида ҳамнафас бўлиб яшаган мўътабар зотлар борки, ҳали улар устида бир калима ҳам илиқ сўз айтилмай келади. Ана шундай кишилардан бирлари: Омилхон тўра, Турсунхўжа қози, Аброрхон тўралар борки, уларнинг барчалари илму донишда етук, шариат ҳукмларида одил, юрт сўрашда ниҳоят адолатли, дину диёнатда фуқарога ибратли, ирода ва мустаҳкам ваъдаларига эга бўлганлар. Уларнинг фикри ўйлари юрт фаровонлиги, ҳукмдорларнинг одиллигини сақлаб туришдан иборат бўлганлар. Мана шунча йиллардирки, уларнинг зурриёдлари ҳар қанча таҳқир, таъқиблар ичида яшасалар ҳам бир дақиқа илм олишни унутмадилар, юртга нечоғлик кўпроқ манфаат етказиш нияти билан яшаб келадилар. Улар ҳозирда илм фанимизнинг, иқтисодиётимизнинг, тиббиётимизнинг атоқли заҳматкашларидирлар дейиш жоиз бўлади.

Тўрахон домланинг фарзандлари 30-йилларда ота-оналари билан Украинага бадарға қилинган бўлиб, улар бошига минг хил азоблар ёмғирдай қатма-қат ёғилган эди. Тўрахон домланинг айби шу эдики, биз ўзга миллат вакиллари билан беғараз яшаб, мустабидликка чек қўйишни тарғиб қилди. Ва шу йўлга ўз жонини, танини қурбон этди, ўзи танлаган йўлидан қайтмади. «Қизиллар исканжаси» уни доимо ўз домида сақлаб турди. Бечора бир дақиқа бўлса ҳам, бегона юртда ҳам назоратсиз қолдирилмади.

Ана шундай кишиларни «марказ» ўзимиздан чиққан чаласавод оми одамларга чийлаб қўйди, шу илмсиз инсонлар олиму фозилларнинг тақдирини ҳал қилдилар, хоҳлаганча улар бошида ёнғоқ чақдилар. Ниҳоят мақсадларини амалга ошириб келдилар.

Мен «Тошкент оқшоми»да ана шундай улуғ зотларнинг қилган ишлари, ўзбеклар, қозоқлар, тожиклар, туркманлар, уйғурларнинг юртини деб кўкрагини босқинчилар ўқига қалқон қилиб берганларини ўқидим. Фахрландим газетам билан, у инсонларнинг фаоллигига, виждонига, шу мавзуни мардлик билан кўтариб, мустақил жумҳуриятимизнинг пойдеворига тош-метин ғиштлар тераётганига... Қаламкашлар халқнинг кўкрагини кўтарадилар, уйғотадилар, сафарбар этадилар. Фахрланаман сизлар билан қаламкаш дўстларим!

Айтмоқчиманки, биз ана шундай: Алимқул аскарбоши, Мулла Солиҳбек охунд додхоҳ ва ажойиб олим, ботир қалъа ҳимоячиси, одил тарихчи Муҳаммад Солиҳ хўжа сингари зотларнинг номларини абадийлаштириш билан келгуси авлодларга уларнинг тарихи ҳақида муносиб саҳифалар яратиб қолдирган бўламиз, виждон-имонимиз олдидаги бурчни адо қилган бўламиз.

Тарихимизни бўҳтон-таҳқирлардан ҳоли қилайлик, яхшилар номини абадийлаштирайлик. Бу хайрли иш худоға ҳам, бандасига ҳам маъқул тушади. Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Маннон ҒАНИ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби.

ТОШКЕНТ БОЖХОНАСИДА

ЯҚИНДА Тошкент божхонасининг синчков ходимлари томонидан Бирлашган Араб амирлигига олиб ўтилаётган икки дона Ленин ордени Самарқандга ташриф буюрган К. исмли сайёҳдан ушлаб қолинди. Платин қўшилган, тоза олтиндан тайёрланган бу «сувенир» божхона томонидан 90 минг сўмга баҳоланди. Бундан ташқари пойтахт аэропортида тоғ сайёҳлари томонидан XVII-XVIII асрларда зарб этилган кумуш тангалар ҳам тутиб қолинди.

К. анчадан бери Ўзбекистонга туристик йўлланма билан «сайёҳ» ниқобида келиб, халқимизнинг нодир ва дурдона асарларини, қимматбаҳо буюмларини ўғирлаб кетишга уринмоқда. Аслида бу киши «сайёҳ» эмас, балки шу йўл билан пул ишлаш, бойиб олиш илинжида юрган «ишбилармон»дир. Айниқса антиқа нарсалар, санъат асарларига жуда-жуда ўч.

Ҳозирги кунда ҳар бир киши чет элдан декларациясиз 500 долларлик валюта олиб келиши мумкин. Аммо тадбир божхонадагилар ўйлагандек сайёҳлар сафини камайтираётгани йўқ, аксинча, кўпайтириб ҳам юборди. Бундан ташқари бундай яширин йўллар билан «иш» тутиш, нафақат оддий фуқаролар, балки ҳуқуқий шахс ҳисобланган ташкилотларда, муассасаларда ҳам кенг миқёсда олиб борилмоқда.

Божхона ходимлари мана шундайларнинг бири «Ўзагропромсервис» ассоциациясининг икки марта «ҳамкорлик» асосида иш олиб бораётганининг гувоҳи бўлишди. Икки марта ҳам қонунни буздилар. Улар Кореянинг «Комаг ЛТД» фирмаси билан Ўзбекистон ўртасида чет эл рақибларимизнинг маҳсулотлари кўргазмаси ни ташкил этган эдилар. Кўргазмада плейлар, видеомагнитафонлар, микротўлқинли печлар қўйилган эди. Декларация бўйича кўргазма қуроллари қайтариб олиб кетилиши керак эди, аммо ассоциация уни бир йилдан кейин қайтариб бериш шарти билан ўзида олиб қолди.

Тошкент божхонаси ушбу материаллар юзасидан ишни Сергели район халқ судига оширди. Шундан кейин ассоциация ўз айбини бўйнига олиб, экспонатларнинг ярим баҳосида жарима тўлади ҳамда Тошкент вилоятининг воситачи савдо дўконларидаги юқоридаги молларни давлат ҳисобига ўтказишга мажбур бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Мустақил давлат бўлганидан буён халқаро ҳаво йўллари кенг очилиб, 70-йилларда ҳафтасига икки марта қатнайдиган «Тошкент — Кобул», «Тошкент — Деҳли» маршрутлари бугунги кунда ўн марталаб қатнамоқда. Бундан ташқари Ўзбекистон пойтахти аэропортидан Исломобод, Истамбул, Карочи, Жидда шаҳарларига ҳам самолётлар қатнаб турибди. Август охирига бориб, яна икки йўналиш бўйича; Урумчига ҳамда Лондонга ҳаво йўллари очиш режалаштирилган. Ҳозирда божхонада жами 200 киши хизмат қилади. Аммо улар бу билан фахрлана олмайдилар. Уларга чет тилларни биладиган мутахассис ҳуқуқшунослар, иқтисодчилар, ЭҲМ мутахассислари жуда-жуда зарур. Ҳозир божхонада махсус маълумотлар учун банк ҳам мавжуд. Келажакда ҳар бир божхона ходимининг иш ўрни компьютерлашган техника билан автоматлаштирилиши лозим. Кўпгина ишларни рентген орқали ҳамда қўл кучи билан бажаришмоқда. Бу албатта ҳозирги бозор иқтисодиётида талайгина қийинчиликлар туғдиради. Айниқса наркотик моддаларни аниқлашда мутахассислар чақиришга мажбур бўлишади. Заллардаги йўловчиларни, катта миқёсдаги молларни бирма-бир текширувдан ўтказиш осон эмас.

— Биз бир неча марта залларни текширадиган малакали экспертлар ажратишларини сўраб мурожаат қилганмиз, — дейди Тошкент божхонаси бошлиғининг ўринбосари В. В. Попов — Масалан, турли хилдаги тасвирий ҳамда амалий санъат асарларига шубҳа туғилганда, Ўзбекистон Маданияти вазирлигидаги маслаҳатчиларга мурожаат қилишимизга тўғри келади. Бироқ божхона фаолиятида эса деярли ўзгаришлар йўқ. Биз ҳали ҳам 1989 йилдаги кўрсатмалар асосида ишлаяпмиз. Яқинда ишимизда қўшимча имконият ва тадбирларни амалга оширишларини сўраб, Ўзбекистон божхона комитетига тегишли ҳужжатларни юбордик. Чунки божхона ишида тубдан ўзгариш бўлиб, ходимлар аниқ ва тезкорлик билан иш бажарсалар, шундагина республикамиз қонунларини амалга татбиқ этишда катта ёрдам кўрсата оламиз.

Александр ИВАНОВ.

СУРАТЛАРДА: катта инспектор Дилшод Комилов; божхона ходимлари мусодара қилинган соатлар туркумини кўздан кечиришмоқда.

Фарҳод Қурбонбоев (ЎзА) суратлари.

* Уй бекалари, Сизлар учун

Бақлажон— роҳатижон

МАНА, ўлкамизга ёз фасли келиб, унинг ярмидан кўпи ҳам ўтиб кетди. Ёзда бизнинг Ўзбекистонга ўхшаш дунёнинг ҳеч қаерида тўкин-сочин макон йўқ. Далаларда қовун-тарвуздан тортиб, помидор-бодринггача пишиб етилган. Миришкор, ишбилармон хотин-қизларимиз «Қиш ғамини ёзда е» нақлига амал қилган ҳолда мева ва полиз маҳсулотларидан мураббо ҳамда шарбатлар тайёрлайдилар.

Мен сизларга бақлажондан консерва тайёрлашни тавсия этмоқчиман. Бунга бир килограмм бақлажон, икки боғ укроп, ўртача 3-4 бош саримсоқ пиёз, туз керак бўлади.

Тайёрлаш усули: бақлажонларни совуқ сувда яхшилаб, ювиб паррак-паррак қилиб тўғрайсиз. Товада ёғни қиздириб, парракларга бўлинган бақлажонларни пиширасиз. Пишган бақлажон қизғиш жигарранг тусга киради. Саримсоқ пиёз, ҳамда укропни майдалаб тўғраб қўясиз. Пишгандан сўнг, агар консерва қилмоқчи бўлсангиз банкага бир қават бақлажон, бир қават саримсоқпиёз сепиб, ёпишингиз мумкин. Тайёрлашнинг озгина бошқачароқ усули ҳам бор. Бунда 3-4 тухумни чақиб, аталайсиз. Тўғралган бақлажонларни тухумга ботириб олиб пиширсангиз, таомингиз жуда хушбўй ҳамда ёқимли бўлади.

Фотима ОТАХОНОВА тайёрлаган.

Муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЁҚУБОВ.

ТИЖОРАТ ЖАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЧИЛОНЗОР» МАРКАЗИЙ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИ

ТАВСИЯ ЭТАДИ

ДИДИНГИЗГА ЁҚҚАНИНИ ОЛИШ СИЗГА ҲАВОЛА

«Чилонзор» Марказий универсал магазини пойтахт аҳолиси ва меҳмонларига жуда яхши таниш. Бу ерга ҳар куни янги кийим ёки юбилей муносабати билан совға, соат ва эсдалик буюмлар, сумка ёки пойабзал харид қилиш учун минглаб харидорлар ташриф буюришади.

Биринчи қаватда ЭЛЕКТР ХЎЖАЛИК МОЛЛАРИ, ТЕЛЕ-РАДИОАППАРАТУРАЛАР, МАИШИЙ ТЕХНИКА, СОАТЛАР сотиладиган секциялар жойлашган.

ИККИНЧИ ҚАВАТДА — ТРИКОТАЖ БУЮМЛАРИ ВА ПОЙАБЗАЛ. Трикотаж ҳеч ҳам модадан чиқмайди, қишда ҳам, ёзда ҳам яхши. Ҳеч қайси либос пойабзалсиз тўлиқ ҳисобланмайди.

Агарда Сиз саёҳат қилмоқчи бўлсангиз ёки совға тайёрлаётган бўлсангиз унда эътиборингизни ЁДГОРЛИК буюмларига қаратинг. Бу ерда анъанавий шарқ дўппилари, жойномозлар, аёллар рўмоллари, дастурхонлар, чойшаблар бор.

Шу бўлимда салқин ичимликлар учун икки турдаги стаканлар тўплами сотилмоқда.

Жозибали, чиройли ва ёқимли бўлиш ўзингизнинг қўлингизда. Бунда сизга янги либос ёрдам беради. У эса ёш қизлар ва аёлларнинг дидига тўғри келади. Размерлари — 44—46. Турли ранглари бор.

Тикув товарлар бўлимида: ҳар куни ва тантаналарда кийиладиган кўйлаклар ва костюмлар бор.

Шу бўлимни ўзида духоба ва атлас кўрпалар, беқасамлар мавжуд.

Ҳар турдаги сумкалар, албатта, керак бўлиб туради. Узоқ сафарларга мўлжаллангани, спорт учун, хўжаликда ишлатиладигани алоҳида ва серҳашамли. «Чилонзор» Марказий универсал магазинида сумкаларнинг жуда кўп тури мавжуд — ДИДИНГИЗГА ЁҚҚАНИНИ ТАНЛАБ ОЛИНГ!

Магазинга ташриф буюрсангиз фотоаппаратлар ва заргарлик буюмларини тузатиш устахоналари ва ўймакорлик устахонаси хизматлари сизнинг ихтиёрингизда.

Иш тартибини эслатиб ўтамиз: соат 10 дан 19 гача, тушликка танаффуссиз. Дам олиш куни — якшанба.

«ЧИЛОНЗОР» Марказий универсал магазини.

«Союзреклама» акционерлик жамиятининг «Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги.

«ШАРҚ»

НАШРИЁТ-МАТБААЧИЛИК ҚОНЦЕРНИ

қурилиш ва бошқа ташкилотларга
БОСМА ГУЛҚОҒОЗЛАРНИ
шартномавий нархларда сотади

Гулқоғозларнинг аслиятига қараб танлаш ва уни концерн қоғозидан тайёрлаб бериш имконияти мавжуд.

Концерн ўров ёрлиқлари ва босма иш қоғозларини тайёрлаб бера олади. Тайёрлаш муддатини истеъмолчи белгилайди, буюртмалар биржа баҳосидаги концерн қоғозидан бажариб берилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 33-80-07, 33-84-78, 33-90-50.

ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР!

Агар Сизни ҳаво кемаларини ишлаб чиқариш, илғор технология ва катта ойлик маош қизиқтирса, агар Сиз имтиёзли шартларда авиация техникумида ва олий ўқув юртларида ўқишни давом эттириш ҳамда вақти келиб ишлаб чиқариш раҳбарлари орасидан ўрин олиш ниятида бўлсангиз, у ҳолда бизга — С. И. Қадишев номидаги 33-ўрта ҳунар-техника билим юртига ўқишга келинг.

Тошкент шаҳри ва шаҳарга яқин районларда яшовчи ёшлар қабул қилинади.

Биз В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси учун қуйидаги юксак малакали мутахассисларни тайёрлаб берамиз: учиш аппаратларини йиғувчи-чилангар, механика-йиғув ишлари чилангари, учиш аппаратларини тайёрлаш ва маромига етказиш бўйича чилангар, кенг ихтисосли дастгоҳчи, рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг оператори, фрезерловчи, электр-газпайвандчи, тикувчи-моторчи (қизлар учун).

Ўқиш муддати — 6 ойдан 3 йилгача.

Қабул шартлари — ҳамма ҳунар-техника билим юртларидаги каби.

Маълумот — 9—11-синфлар (8-синф истисно тариқасида бўлиши мумкин).

Беш кунлик ўқув ҳафтаси, катта стипендия, бепул 2 маҳаллик кучли овқат, кийим-бош, замонавий асбоб-ускуналар ва электроника билан жиҳозланган устахоналар ва ўқув хоналари, олий тоифали усталар ва ўқитувчилар, Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасидаги амалиёт даврида тўланадиган 100 фоизлик иш ҳақи — ана шуларнинг барчаси Сиз учун муҳайё!

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Маданий ҳордиқ чиқаришни истасангиз: спорт зали, спорт устаси-тренерлар, куй-қўшиқ дастаси, миллий чолғу дастаси, пуфлама чолғулар оркестри, радио тўгараги, тасвирий санъат студияси, компьютер техникаси тўгараги Сизнинг ихтиёрингизда бўлади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700207, Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 331-уй. ТЕЛЕФОНЛАР: 96-58-20, 96-39-72.

Иш кўламининг тобора ортиб бориши ҳамда суғуртанинг янги турларининг жорий этилиши муносабати билан «Умид» Осиё суғурта компанияси суғурта агентлари учун қўшимча

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Бизнинг манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шоҳкўчаси, 9-уй.

Телефонлар: 33-05-15, 32-23-83.

Тошкент шаҳар Маданият ишлари бош бошқармаси Яккасарой тумани маданият ишлари бўлимининг мудири М. Мирзарайимовга онаси Тўхтахон Акромовна МИРЗАРАЙИМОВАнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон енгил саноатининг конструктор-технологик лойиҳалаштириш марказий бюроси жамоаси Моддий-техник таъминоти бўлими бошлиғи Т. Т. Рўзиевга қизи Маҳсуда Темировна РЎЗИЕВАнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Лифтремонт» 1-ремонт-қурилиш бошқармаси жамоаси бошқарма бошлиғи Владимир Карлович ШМИДТнинг вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

«Лифтремонт» 2-ремонт-қурилиш бошқармаси жамоаси ишлаб чиқариш-техник бўлимининг бошлиғи В. Шмидтга отаси Владимир Карлович ШМИДТнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

Нашр кўрсаткичи 64690 • Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди. 11.30. • Буюртма Г—286 • 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.